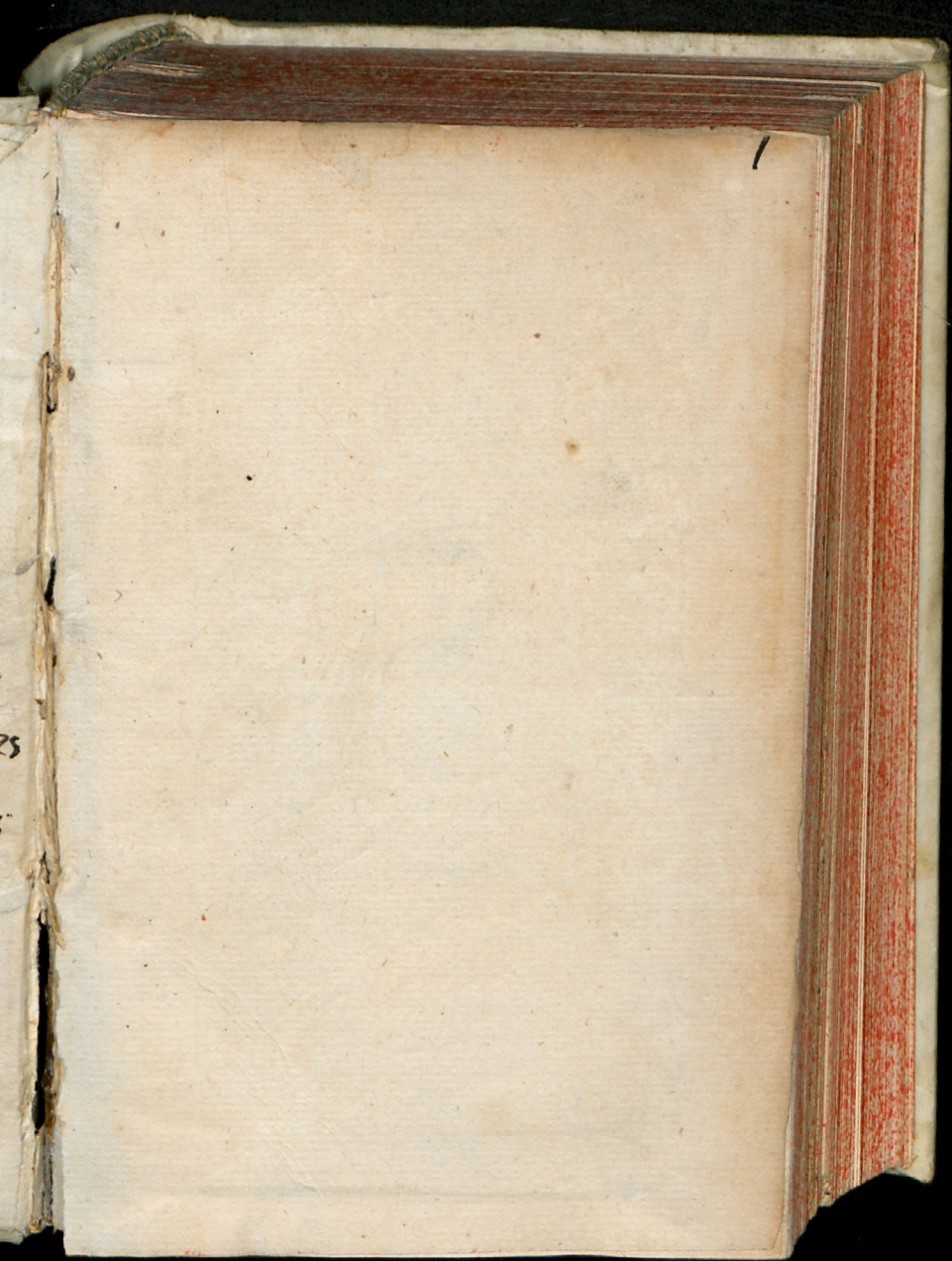

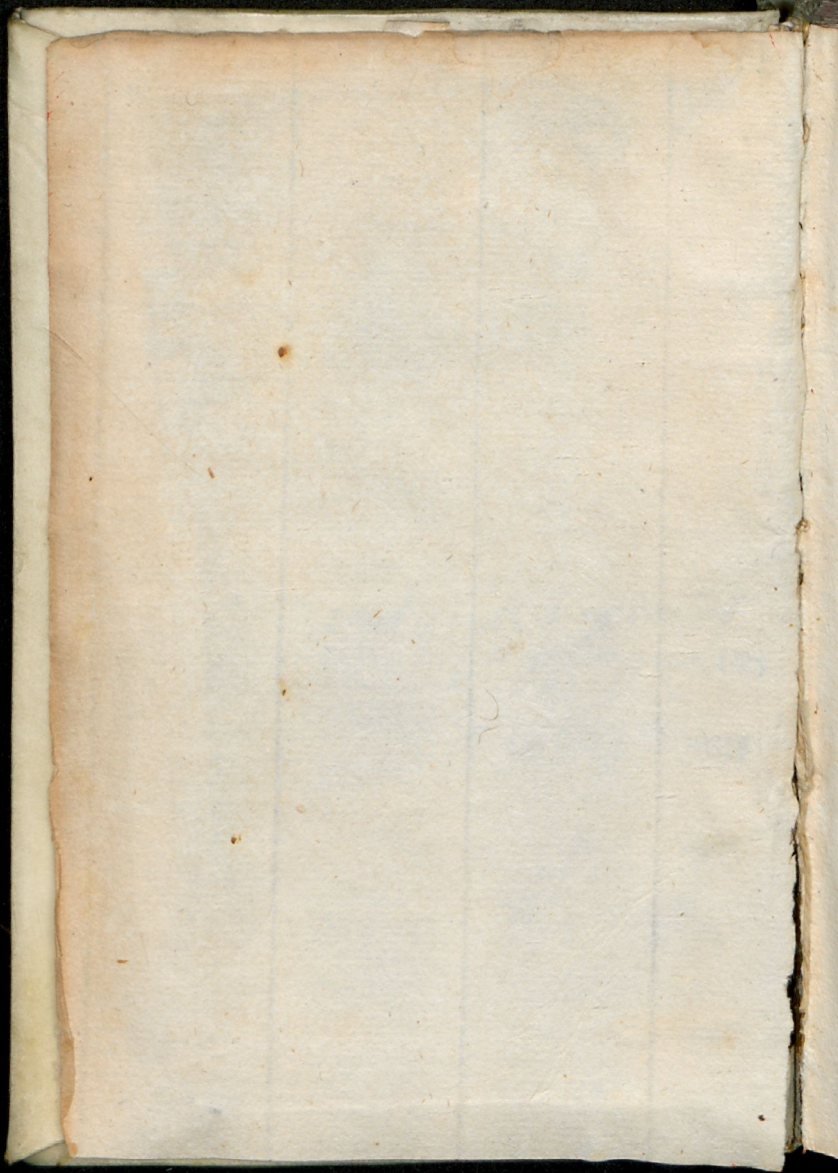
Oratio de
de lingua
Arabaptimas

Oratio de
immensa Dei mis-
ericordia, 1524.

23

AB 56 057

REVERENDO IN CHRISTO
Patri D. D. C. Episcopi
D. Hieronymi de Rodani

DE IMMEN

SA DEI MISERICORDIA,
DES. ERASMI ROTE-
RODAMI CONCIO.

VIRGINIS ET MARTYRIS
comparatio per eundem.

Nunc primum & condita & edita.

REVERENDO IN CHRISTO

patri ac D. D. Christophoro Episcopo
Basiliensi Des. Erasmus Rot.

S. D.

SACELLO quod perquam elegans tua ueneran-
da pietas Misericordijs domini dicatum instituit, nos
Misericordiæ Encomium cōsecrauimus, nec ulla in re li-
bentius parauimus uoluntati tuæ Præsul integerrime, cui
semper paremus perlibenter. Nullum enim argumen-
tum magis congruebat uel isti tuæ pietati, qua uehemen-
ter cupis uniuersos mortales per dei misericordiam salu-
tem consequi: uel huic seculo lōge corruptissimo. Nimirū
in tanto miseriarum diluuio conueniebat omnes ad asy-
lum diuinæ misericordiæ cohortari. Hanc operam eo li-
bentius tuo iussu suscepimus, quod reputaremus nos si-
mul & tuæ sanctissimæ uoluntati gratificaturos, & deo
rem non ingrati facturos. Utinam autem & apud ho-
mines tantum ualeat studium utriusq; nostrum, ut no-
stro hortatu quāplurimi pristinam abijcetes mali-
ciam, ambiant domini misericordiam, quæ tuam uenera-
bilem senectutē semper fouere dignetur. Basile. x. IIII.
Calend. August. Anno. M. D. XXIIII.

DE MAGNITVDINE MISERI-

cordiarum domini Concio Des.

Erasmii Rotrodami.

VONIAM hodie de magnitudi- Proposi-
ne misericordiarum domini uerba fu- tio.
are consututum est, fratres ac soro-
res in domino charissimi, sine cuius
presidio, nihil omnino potest huma-
na imbecillitas, communibus uotis
imploremus dñi cōmunis misericordiā, quæ sic moderetur
organū linguæ meæ, sic afficiat aīos uestros, ut quemad-
modū ipsi p̄ misericordiā dñi discedemus cœlesti gratiā lo-
cupletiores, ita ī suū quisq; p̄ximū largus effundat offi-
cia misericordiæ. Nonnullis mos est hic salutare uirginē
matrē, cui nō inficiamur ubiq; plurimū honoris deberi,
uerū ad id qđ nūc agimus uidetur magis appositū, si me
sequamini sic uobis præcūtē. Aeterni patris omnipotēs Inuoca-
sermo Iesu Christe, q̄ pollicitus es te interfuturū, ubicūq; tio.
duo tresue cōuenissent ī tuo noīe, uides q̄ hic multi in tuo
noīe cōuenierint. Digneris igitur iuxta tuū p̄missum huic
interesse coctui, ut sancto tuo spiritu per omnium corda
diffuso, pleni⁹ intelligāt misericordiæ tuæ magnitudinē,
quo simul & alacrius gratias agamus oēs pro misericor-
diā, quā toties experti sumus, & audius imploremus eā
in omnibus nostris necessitatibus, postremo ut domini no-
stri misericordiā, quam ampliter in nobis experti sumus,

DE MISERICORDIA DO=

Attentio

Beneuo=
lencia.

conserui in conseruos pro uiribus emulemur, Amen.
 Quod si iuxta rhetorum præcepta, ea quisq; sollicitus et
 attentus audit, quæ intelligit uehementer ad se pertine-
 re: non oportet quenquam uestrum in hoc sermone dor-
 mitare, quando quidem omnibus ex æquo salus pendet
 ex domini misericordia, neq; quisquam est tam infans
 aut tam senex, tam plebeius aut rex, tam pauper aut di-
 ues, tam seruus aut liber, tam doctus aut indoctus, tam
 peccator aut iustus, quin & expertus sit in se domini mi-
 sericordiam, & ad omnia quæ recte conatur, egeat domi-
 ni misericordia. Quod autem argumentum fauorabilius
 tractari potest, quam omnibus per dei misericordiã esse
 paratam salutem æternam? Aequum est igitur, ut in hac
 Concione, quotquot adestis, præbeatis uos non solũ at-
 tentos, uerum alacres ac lubentes. Nam sibi quisq; fa-
 uerit, quisquis huic fauerit orationi. Inter multa ma-
 la, quæ genus humanum pertrahunt in æternum exitũ,
 duæ præcipuæ pestes sunt & capitales, à quibus in pri-
 mis oportet cauere, quibus cordi pietas est, quiq; deside-
 rant ad æternæ felicitatis consortium peruenire. Eæ sunt.
 Fiducia sui ac Desperatio, alteram parit mens elata ad-
 uersus deum, quam excæcavit amor sui, alteram gignit
 hinc perpensa criminum admissorum magnitudo, hinc
 diuini iudicij seueritas absq; recordatione misericordiæ.
 Vtrunq; malum tam pestiferum est atq; execrandum,
 ut à multis dubitatum sit, utrum altero sit detestabilius.

MINI CONCIO D. ERASMI.

Quid enim insanius aut deploratius, quam hominē, qui terra est ac cinis, qui quicquid est, aut potest, id totū debet diuinę beneficentię, cornua tollere aduersus eum, à quo cōditus est, à quo redemptus est, à quo tot modis ad eternę uitę consortium inuitatur? Ingratitudinis est, eum contemnere, unde tantum beneficiorū acceperis: dcmentię est, ei uelle rebellare, qui nutu potest perdere: impietatis est, non agnoscere conditorem, nō uereri parentē, nō amare seruatore. Ausus est hoc primū infelix Lucifer, qui sibi uindicans, quod à deo gratis acceperat, dixit in corde suo: In cælum conscendam, supra astra dei exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti in lateribus Aquilonis, ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo. Atq; utinam mortales saltem huius infelix ruina deterreret ab imitatione nefarij exempli, si non ipsa deterret impietas. Etenim si deus superbientibus Angelis non pepercit, sed in tartarum precipitatos, ac eternis uinculis astrictos tradidit seruandos supremo iudicio, quid merebitur hō uermiculus, qui ut modo prorepit e terra, ita mox est in terram uertendus, erigat cristas aduersus deum? Quo deiectior est hominis conditio, hoc detestabilior est arrogantia sibi cum deo æqualitatem affectantis. Proditum est ueterum fabulis, or tam olim inter deos seditionem, quę Iouem ipsum compulerit relicto cælo fugere in Aegyptum, atque illic aliena specie latitare, sed sceleratius erat, quod mo-

Esa. 14.

2. Pet. 2.

DE MISERICORDIA DO.

liti sunt terrigenæ gigantes, qui cõiurati aduersus Iouẽ,
 mōtes imposuere mōtibz, ut expugnato cœlo Iouem ex
 aræ depellerent. Merito ridetis, prophana sunt fabulæ
 quas auditis, sed tamen erudita uetustas huiusmodi fabu-
 larum inuolucris aliquid significare uoluit, quod ad ho-
 minum mores exprimendos pertinet. Salmoncus in tar-
 tarum præcipitatus est, quod Iouis fulmen ac tonitruum
 imitaretur, sit sane fabula, sed quot suere mortales ho-
 munculi, qui re ipsa ac serio sibi diuinos honores po-
 stularant? Nonne Nabuchodonosorem, qui se deum se-
 arat, deus uertit in brutam bestiam, ut ex peade re-
 dieret in hominem? Alexāder magnus Iouis filius haberi
 uoluit, seq; in cõuiujs passus est adorari. Domitius Cæ-
 sar in omnibus diplomatis & epistolis, atq; etiam ser-
 mone deus ac dominus appellari uoluit. Adrianus An-
 tino suo diuinos honores instituit. Quid autem hæc com-
 memoro, quum solenne fuerit apud Romanos, Impera-
 tores suos, posteaquam homines esse desierant, facere
 deos? Quibusdam etiam uiuis diuini honores habiti sunt,
 quos oblatos admittre impiæ demētia est: usurpare de-
 ploratæ cecitatis. Si leuis est historiarum autoritas, au-
 diamus quid Paulus apostolus Theſſalonicẽsibus scribat
 de Nerone, sic enim interpretantur quidam. Et reuelat-
 us, inquit, fuerit homo peccati, filius perditionis, qui ad-
 uersatur & extollitur supra omne quod dicitur deus, &
 quod colitur, ita ut in tẽplo dei sedeat, ostẽdẽs se tanq̃ sit

*Indones
 xand magis
 magis*

MINI CONCIO D. ERAS.

deus. Sed fortasse mirum non uidebitur, si qui boues, simias, canes, & his uiliora, saxa muta, lignaq; pro dijs uenerabantur, se pro dijs haberi uoluerint, nimirum his rebus longe prestantiores, quibus populus diuinos honores tribuebat. In Actis Apostolorum Herodes non ignarus unū esse deum, cuius honos esset incōmunicabilis, passus est sibi acclamari in concione: *Dei uox, nō hominis.* Mox ab angelo uindictæ perussus miserabilis ille deus pediculari morbo perijt, quo non alius uel fœdior uel cruciabilior. Atq; utinā non essent inter Christianos, qui Luciferi impietatem imitarentur, nō enim dicam uinceret. Quid? An expectatis hic, ut aliquid proferā ex arcanis cōfessionibus? Quid autē opus, quū in quibusdā reigonibus in foro, in tēplis, in conuiujs, in lusibus, passim audiamus peierari per adorandū nomē dei, leue est quod dixi, audimus abiurari nomen dei, manifestis conuicijs affici sanctū nomen Christi, prēmorsio iudicæ, minas intēdi in deū, polluc inter indicē et mediū digiti porrecto, hoc fieri aduersus deū ois gloriæ fontē, quod in hominē extremæ ignominie, contumelie gratia fieri consueuit. An non cōperiuntur inter Christianos, si tamen hi Christiani uocandi sunt, qui ob mox relinquendas opes, aut fœdam corporis uoluptatem, aut momentaneos honores deserto principe suo, fœdus impium pangūt cum hoste Satana? cōruptis uerbis semel abiurantes quicquid intrasserat fœderis cū Christo, & sui corporis primiti-

Herodes

DE MISERICORDIA DO.

as inferis immolantes, quorum principi totam animam suam deuouerant. Hec comperta uidemus publicis supplicij expiari. Quid simile fecit Lucifer? Non pro illo mortuus erat dei filius, nec tamen ausus est blasphemias iacere in deum, tantum affectauit honoris æqualitatem. Infelix illa regio, quondam quinque ciuitatibus potens, nunc pestilens & abominandus lacus, pro dulcibus Iordanis aquis tetrum ferens bitumen, nec horrendi exempli memoriam sinens apud posteros inter mortuos homines habebat luxu libidineque perditos. Cæterum neminem illorum legimus eò progressum impietatis, ut deum inuaderet conuicijs, ut male precaretur, ut miniretur, et tamē illi sulphurea pluuia funditus interierunt omnes. Et o re deestabile, inter Christi nomen professos inueniuntur, qui audent, quod non ausus est Lucifer, quod non ausa est Gomorra, qui tam abominandis malis, etiā blasphemie malū adiungunt. Video uos fratres charissimi ad horū cōmemorationē inhorrescere, nec mirū, et ipse cōmemorās toto corpore simul & aīo phorresco, sed tamē hic sermo nō solū eò cōducit, ut declarem, quantum malū sit desperatio uenie, uerū etiā q̄ immensa sit dei misericordia, cuius hodie suscepimus Encomiū, quæ tales etiā hoīes tolerat ac differt ad pœnitentiā. Ac forsasse nobis placamus, quod inter nos rara sunt exēpla criminū, quæ modo commemorauī, sed quid refert, si lingua non sonet blasphemā, quū multorū tota uita nihil aliud loquatur?

MINI CONCIO D. ERAS.

quàm blasphemias in deum? Qui gula seruiunt, uentrem pro deo colunt, qui sine fine per fas nefasq; congerendis opibus inbiant, qui per cædes, proditiones, ueneficia, magicas artes grassantur ad honores, qui tyrannide pauperes opprimunt, qui ut suo obsequantur animo, bellorum incendijs miscent orbem, nec in his tantis malis perseuerantes erubescunt aut respiciunt, sed sumpta fronte meretricia, gloriantur etiam in rebus pestiferis, irridentes interim piorum uitam. Nõne isti factis ipsis loquuntur, non est deus: Et uana sunt dei promissa, inanes sunt dei minæ, mendax est Evangelicus sermo beatitudines cælorum tribuens, his qui hic lugent, qui sitiunt & esuriunt iustitiam, qui mites sunt, qui persecutionem patiuntur, qui maledictis incessuntur ob iustitiam? Hac blasphemia quid esse potest detestabilius? Et tamen si quid esse potest peius eo quod pessimum est omni Lerna scelerum peior est desperatio. Impius uidens sibi impune licere quicquid libet, elatus rerum successu, dicit in corde suo: Non est deus, & non est scientia in excelsis, nec sunt illi auræ res mortalium. Porrò quæ admodum minus iniurius est in hominem, qui non credit illum esse, quàm qui credit illum esse crudelem aut uanum, ita leuius impij sunt, qui prorsus negant esse deum, quàm qui credunt illum esse inexorabilem, spoliantes eum ea uirtute, sine qua reges iã non reges sunt, sed tyranni. At quisquis abiecta spe ueniæ, deijcit sese

Summa Sapientia In Deo
Sanctos

DE MISERICORDIA DO-

in desperationis barathrum, is non solum non credit de-
um omnipotentem existimans aliquod esse flagitium,
quod ille non possit diluere, uerum etiam facit illū men-
dacem. Pollicitus est ille per prophetam se protinus
commissorum omnium fore immemorem, simul atque
peccator ingenuerit. Contra, Caina posteritas dicit: Ma-
ius est peccatum meum, quam ut ueniam merear. Quid
ais impie? Si deus uictus magnitudine peccati, non potest
ignoscere, detrahis illi omnipotentiam, si non uult, quā
potest, mendax est et uanus, qui nolit prestare, quod
toties promisit per ora prophetarum. Infinitum est, quod
quid in deo est. Tria sunt autem in illo precipua, sum-
ma potentia, summa sapientia, summa bonitas. Quan-
quam autem potentia solet ascribi patri tanquam pecu-
liaris, sapientia filio, bonitas spiritui sancto, tamen ni-
hil horum est, quod non sit omnibus personis ex aequo
commune. Summam potentiam declarauit solo nutu con-
dito hoc opere mirabili, cuius nulla pars est non plena
miraculi, ipsis etiam culicibus et araneis clamantibus
opificis immensam uirtutem. Rursus quum diuidit un-
das maris rubri, dum cohibito Iordanis defluxu pediti
reddit peruium alueum, dum pugnantem Iosue, sistit solē
ac lunam, dum contactu sanat leprosos, uoce defunctos
ad uitam reuocat, se naturae dominum ostendit. Porro
dum quae inenarrabili potentia condidit, pari sapientia
conseruat et gubernat, demonstrat sese non minus esse

MINI CONCIO D. ERAS.

sapientem, quam omnipotentem. Quamquam autem
 rursusquam non reluctat illius bonitas, quandoquidem hoc
 ipsum summæ bonitatis erat, angelos & hunc mundum
 condidisse, quum ipse ad summam felicitatem quam ha-
 bet ex sese, nullarum rerum accessionem desideraret, ta-
 men mortalium genus in hoc proprie condidit, ut in his
 præcipue bonitatis ac misericordiæ suæ magnitudinem
 explicaret: siquidem hac parte deus nobis uoluit non so-
 lum amabilior esse, uerum etiam admirabilior. Regis
 potentiam ac magnitudinem admirantur nonnunquam
 & hi qui oderunt aut inuident. Cæterum clementia ac
 beneficentia amabilis est etiam his qui non egent, uide-
 licet contemplatione sortis humanæ, per quam unicui-
 que potest incidere ut egeat. At nullus est, aut fuit, aut
 erit hominum, qui non egeat dei misericordia, quando-
 quidem iuxta testimonium scripturæ ueteris, nec astra
 munda sunt in conspectu dei, & in angelis suis reperit
 iniquitatem. Et Paulus ad Romanos clamat: Non est
 distinctio, omnes peccauerunt, & egent gloria dei, ut
 omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus deo.
 Nunc audiamus quam huic concinnat mysticus ille psal-
 tes, qui magna spiritus alacritate iustos omnes exhorta-
 tur, ut spiritali cithara, ut psalterio de æcordo, ut can-
 tico nouo, ut ingenti uociferatione celebrent dei gloriã.
 Diligat, inquit, dominus misericordiã & iudiciũ, miseri-
 cordia dñi plena est terra. Semel dũtaxat mētio est facta.

DE MISERICORDIA DO-

iudicij, sed misericordiae mentio repetitur, cum hoc elo-
 gio, quod hac plena est terra. Ausim & illud addere,
 sancti Iob & Apostoli fretus autoritate, misericordia do-
 mini non solum terram esse plenam, sed & coelum &
 inferos. Quid canit Psal. 35. Domine in caelo misericor-
 dia tua, & ueritas tua usq; ad nubes. Senserunt inferi
 misericordiam domini, quum refractis tenebrarum por-
 tis, educeret uiuictos in regnum caeleste. Si quis contem-
 pletur opera dei, quae iuxta mysticam Mosi narratione
 perfecit primis sex diebus, non poterit non uehementer
 admirari potentiam & sapientiam ineffabilem, & ex-
 clamare uoce totius ecclesiae: Pleni sunt caeli & terra
 gloria tua. Nec sibi temperabit, quin erumpat in hym-
 num trium puerorum: Benedicite omnia opera domini
 domino: laudate & superexaltate eum in secula. Quic-
 quid conditum est in caelis, quicquid supra caelos, quic-
 quid in terris, quicquid sub terra, quicquid in aquis, quic-
 quid in aere, perenni uoce praedicat gloriam domini. Sed
 quid dicit Psalmus. 144. Miserator & misericors domi-
 nus, patiens & multum misericors: Suauis dominus
 uniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius.
 Ergo est aliquid mirabilius, quam condidisse caelos,
 cum tot siderum luminibus, condidisse terram cum tan-
 ta animantium, arborum, ac rerum omnium uarietate,
 condidisse tot angelicarum mentium agmina? Quis hoc
 auderet affirmare, nisi propheta clare pronuntiaret.

MINI CONCIO D. ERAS -

*miserationes domini superare reliquorum omnium il-
 lius operum gloriam. Et tamen non dubitabit hoc esse
 uerū, quisquis religiosa curiositate considerauerit, quā-
 to mirabilius restituerit hominem, q̄ cōdiderit. An non
 mirabilius est, deum esse factum hominem, quā ange-
 los esse conditos a deo? An non mirabilius est, deum in-
 uoluntum p̄nis uagire in p̄. esepi, quā illum regnare
 in cœlis quos condidit? Hic demum angeli uelut in fa-
 cto omnium maxime stupendo auunt gloriam in altissi-
 mis deo. Vident infimam humilitatem, & agnoscunt
 excelsissimam sublimitatem: Totum hoc consilium redi-
 menti generis humani, Christi uita, Christi doctrina,
 Christi miracula, afflictio, crux, resurrectio, apparitio,
 ascensus, missio spiritus, per paucos humiles & idiotas
 homines inuolutus orbis: hoc, inquam, consilium nōne
 undiq; miraculis plenum est, ipsis etiam angelicis spiri-
 tibus imperuestigabile? Conditi mundi rationem uident
 & intelligunt impij demones, instaurati mundi consi-
 lium latuit illos, atq; hic ars artem fefellit, ars miseri-
 cordiæ fefellit artem malitiæ. Conditus mundus opus
 erat potentiæ, sic restitutus mundus, opus erat miseri-
 cordiæ. Cornua, inquit Abacuc, in manibus eius, ibi ab-
 scōndita est fortitudo eius. Quid cruce despectius? qd
 infirmius crucifixo? At sub illa infirmitate latebat im-
 mensa potentia diuinæ misericordiæ, quæ fregit, deuicit
 contriuit uniuersam Satanz tyrannidem. Idem prophete*

DE MISERICORDIA DO

ta quā haberet aures eruditae, quā haberet oculos fide-
 perspicaces, audiuit uniuersam hanc mundi fabricā ex omni
 parte narrantem dei magnitudinem, & extimuit. Con-
 siderauit opera illius, & obstupuit. Et tñ quasi in his oĩ
 bus parum adhuc esset perspicua dei magnitudo, subiecit
 q̄ hęc omnia uinceret opera. In medio duorũ animalium
 cognoscis. In cõfinio ueteris ac noui testamēti factus ho-
 mo prodidit illud unice stupendũ misericordiæ suæ mira-
 culum. Nimirũ hoc est quod mox adijcit propheta: Quĩ
 iratus fueris, misericordiæ recordaberis. De his qui mirā-
 da gesserũt, solemus dicere: In ceteris uicit oēs, in hoc uĩ-
 cit seipsum. De deo fas erit simile quiddā dicere: In oĩbus
 factis suis deus incõparabilis est & inimitabilis, in mi-
 sericordiā superat seipsum. Nullam autē uirtutē literæ di-
 uinæ sic atrollūt in deo, ut misericordiam, quā aliquando
 magnam, aliquando nimiam appellant, aliquando multitu-
 dinis quoq; numero copiā exuberantē illius exaggerāt.
 Rex ille propheticus eodē in loco magnitudinem ac mlti-
 tudinē diuinæ misericordiæ complectitur: Misere mei
 deus, secundum magnam misericordiam tuam, & se-
 cundum multitudinem miserationum tuarum dele iniqui-
 tatem meam. Vbi magna miseria est, ibi opus est magna
 misericordia. Si consideres quā atrox fuerit peccatum
 Dauid, agnoscis misericordiæ magnitudinem: si reputes
 quot modis peccarit in uno crimine, uides multitudinem
 miserationum eius. Nunquā ingens flagitiũ solum com-

MINI CONCIO D. ERAS.

mittitur, culpa culpam, uelut in catenis ansam ansa trahit
 Primum duo capitalia facinora coniunxit, homicidium
 & adulterium, utrumq; grauius erat in rege, cuius offi-
 cium erat in alijs talia commissa punire. Principes eni-
 quo impunitius peccant apud homines, hoc grauius of-
 fendunt deum. Gladium gerebat ultorem homicidij, &
 ipse perpetrat homicidium. Per illum adulter e trade-
 bantur lapidantibus, & ipse compellit ad adulterium.
 Porro adulterium etiam illud peculiariter exaggerat,
 quod quum domi haberet uxorum greges & concubi-
 narum, tamen non ex inopia, sed ex lasciuia concupiuit
 alienam, ut rapto potius q̄ stupro delectari uisus sit. Ne-
 q; enim par crimen est eius, qui coactus egestate suffira-
 tur aliquid diuiti, & eius qui domi opulentus, tenuem
 ueste quam habet unicum spoliat. Hanc criminis atroci-
 tatem impingit illi Nathan propheta sub parabola diui-
 tis raptoris, & pauperis spoliati. Iam nullū homicidij ge-
 nus inmanius, q̄ quod nō casu, aut subita animi cōmotio-
 ne, sed destinato cōsilio, captata oportunitate cōmittitur.
 Nihil cōmeruerat Urias, nouerat rex illū fidelē, et hac
 ipsa hoīs syncretitate abusus est ad illius exitiū. Ille nō su-
 finuit ingredi domū suā abiturus cū uxore, quod arca
 dei teneretur sub pellibus, et Ioab dux belli cū populo dor-
 miret humi, nec tāta prohibitās hoīs auertit regis aīm à
 maleficio. Postridie uocatum ad cœnam inebriauit,
 captans occasionem perdendi illum, si quid per te

DE MISERICORDIA DO:

*milentiam incircumspectius effutisset, nec temulentus
 Vrias sustinuit ingredi domum suam, fruiturus uxore:
 Additus est alius dolus, quo fortis ac fidus bellator inte-
 riret. Tradita est epistola homicida, nihil sufficanti, qd
 rex ob perspectam hominis synœritatem non metuebat
 ne resignatam legeret. Communicata est homicidij cul-
 pa cum duce Ioab, quemadmodum cum Bersabee com-
 municarat adulterium. Nec unus perijt Vrias, uerum
 ut lateret fraus, complures uocati sunt in discrimen, ma-
 gna uis hominum iaculis hostium obiecta est, ut unus
 innocens interimeretur, regis libidini locum daturus.
 Igitur in uno crimine quantum inest criminum? Si uni
 cum fuisset flagitium, sed ingens, opus erat magna mi-
 sericordia. Nunc David uidens multiplex ac uarium
 esse peccatum suum, implorat multitudinem misratio-
 num. Quam uero late pateat dei misericordia, decla-
 rat Psalm. 35. Homines, inquit, & iumenta saluabis do-
 mine, quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam.
 Deus non solum seruat homines, uerum etiam iumenta
 propter homines seruare dignatur. Rursus alibi quam
 exultat spiritus propheticus, quum ait: Misericordias
 domini in æternum cantabo. Et in caelis igitur semper
 hymnis celebratur dei misericordia, quemadmodum di-
 cit & alius psalmus: Confitemini domino, quoniam bo-
 nus, quoniam in seculum misericordia eius. Atqui uide-
 batur futurus finis canendæ misericordiæ, posteaquam
 uenisset.*

MINI CONCIO D. ERAS.

uenisset finis omnis miserie, nisi & ipsa felicitas, qua
 pij fruuntur in caelis, donum esset misericordie, & ipse
 cruciatus impiorum multa dei misericordia temperatus
 esset. Quid autem dicendum est, ubi tota uita nulle ma-
 lis & omni uitiorum lerna undiq; corrupta est? Nimirum
 clamandū cū Asaph: Domine ne memineris iniquitatum
 nostrarum antiquarum, cito anticipet nos misericordie
 tue, quia pauperes facti sumus nimis. Rursus alibi: Mi-
 sericordie tue multe domine, secundum eloquium tuum
 uiuifica me. Iterum alio in loco Dauid uelut exposulans
 cum deo, clamat: Vbi sunt misericordie tue antiquae Psal. 95.
 domine? Rursum psal. 106. Confiteantur domino mise-
 ricordie eius: & mirabilia eius filijs hominum: qui uer-
 sus uelut intercalaris in hoc psalmo subinde repetitur. Itē
 in psalmo qui proxime præcedit: Et dedit nos in miseri-
 cordias in conspectu omnium qui aperant eos. Misi-
 ricordias dixit, quia multa commemorauerat impie fa-
 cta, quibus iram dei prouocant. Et Dauid, undiq;
 prementibus malis, ait: Melius est, ut incidam in ma-
 nus domini, multe enim misericordie eius sunt, quam 2. Re. 24.
 in manus hominum. Frequenter ut in uno crimine mul-
 ta insunt crimina, ita in una misericordia multe insunt
 misericordie. Semel redemit genus humanum, sed hic
 quam multiplex inest misericordia? Id oculo fidei pro-
 spiciens Esaias, ita loquitur sub persona dei promit-
 tentis seruatorem Iesum: Et seriam uobiscum pactum Esa. 55.

DE MISERICORDIA DO=

sempiternum, misericordias Dauid fideles. Simili tropo
 Hic. 42. deus placatus, loquitur apud Hieremiam: Et dabo uobis
 misericordias & miserebor uestri. Multis urgentibus ma-
 lis, multæ promittuntur misericordie. Similiter post mul-
 tas afflictiones deus propitius factus populo suo, sic lo-
 Zach. 1. quitur apud Zachariam: Reuertar ad Hierusalem in mi-
 sericordijs, & domus mea ædificabitur. Sed quid rean-
 mus hæc ex ueteris testamenti libris, in quibus toties ob-
 uium est misericordiarum nomen. Et tamen ea lex à iu-
 sto deo, non à bono profecta quibusdam hereticis credi-
 tur, quum nihil aliud ferè crepet quam misericordias
 dñi. Quo minus mirandū, si Paulus apostolus i secūda ad
 Corinthios epistola consona uerbis propheticijs, scribit
 Cap. 1. hunc in modum: Benedictus deus & pater domini no-
 stri Iesu Christi, pater misericordiarum, & deus totius
 consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione
 nostra. Apostolus aliquid addidit misericordie. Nam
 misericordie est ignoscere quod commissum est. Hic,
 quod maius est, deus ex ulcere fit consolator. Hæc ideo
 repetiuius ex arcanis libris, ut intelligamus hoc tropo
 sermonis significatam immensam & ineffabilem ergo
 omnes & in omnibus malis dei misericordiam. Idem iu-
 dicatum est alio tropo, qui uel anadiplosis est, quam
 latine possis uocare conduplicationem, uel anadiplosi
 finitimus. Etenim quemadmodum Hebræi bonam bo-
 num uocant, quod eximie bonum uideri uolunt: &

MINI CONCIO D. ERAS.

malum malum, quod insignite malum, ita frequen-
 ter deus in arcanis literis misericors & miserator di-
 citur, ob excellentem misericordie magnitudinem. Sic
 legis psalmo antesimo quadragesimo quarto: Misera-
 tor & misericors dominus, & quasi hoc quoq; pa-
 rum esset, adiecit, patiens & multum misericors.
 Rursus alio psalmo: Memoriam fecit mirabilium suo-
 rum misericors & miserator dominus. Consimiliter
 apud Iohalem: Scindite corda uestra, & non uestimen-
 ta uestra, misericors enim & miserator est dominus,
 & agens poenitentiam super malicijs. Et apud Hie-
 remiam: Idcirco conturbata sunt uiscera mea super eum, Hier. 31.
 miserans miserebor eis, ait dominus. Quid est miseran-
 tem misereri, nisi supra modum misereri? Eodem per-
 tinet, quod quum immensum sit, quicquid est in deo,
 tamen quod apud homines in uitium sonat, id illi ui-
 dentur tribuere sacr.e liter.e, nimiam quandam & im-
 modicam misericordiam. Hoc dictum sic accipiet ue-
 stra pietas, ut persuasa nihil esse in deo, quod ulli ui-
 tio sit obnoxium, intelligat hoc tropo scripturam sese ad
 humanos sensus accommodatam significare miram quan-
 dam & incredibilem hyperbolen misericordie diuine.
 Quod ut explanatius dicam, uosq; rectius accipiatis,
 sic uestro cum animo perpendite. Si quis rex seueras
 leges tulisset in homicidam, semel condonanti perpetrati
 homicidium, forsatis adscriberetur clemencie. Quod si idē

DE MISERICORDIA DO-

eidem, iam decies ac sepius in idem facinus reuoluto, con-
donaret, nonne clamarent omnes immodicam esse regis
clementiam, quæ legum nigrorem dilueret, & improbita-
tem ad peccandū inuitaret impunitate? Item pater qui se-
mel aut iterum filio pecuniæ nequiter profuse ueniam da-
ret, fortassis lenis ac mitis diceretur. Idē si sepius peccan-
ti subinde pecuniam crederet, nonne dicerent omnes, im-
modicæ lenis est, & indulgentia sua corrumpit filium?
Multo iustius id diceretur, si idem faceret seruo. Ad hæc,
si quis maritus uxorem semel in adulterio deprehensam
reciperet in gratiam, nimirum omnes admirarentur tam
lenem inueniri maritum, qui talem mulierem dignaretur
suo cubiculo. At idem si mulierem subinde fallentem
coniugij fidem, & nunc huic nunc illi adultero sese con-
glutinantem reaptare, nonne totus populus diceret eum
aut insigniter fatuum, aut uxoris suæ lenonem? Deus au-
tem, qui rex est noster, qui pater est, qui dominus, qui sp̄s
suis, nullum excipit peccati genus, nullum præscribit pec-
candi numerum, quoties respiscimus remittit poenam,
quam æterna lex illius comminata est, recipit in fami-
liam, introducit in cubiculum charitatis suæ, nec reci-
pit solum, uerumetiam omnium admissorum obliuiscit-
tur. Quem perditam humeris suis reducit ad caulas, in-
uitat sanctorum ecclesiam ad commune gaudium, oc-
currit filio prodigo redeunti domum e longinqua pro-
fectione, profert stolam & anulum, iubet occidi uitu-

MINI CONCIO D. ERAS.

lum insignem. Quid hæc sonant aliud, quam immodicam quantam ac nimiam, ut ita dixerim, dei misericordiam? Iam uero minus mirum uideatur, si homo sepius ignoscit homini peccanti, qui & ipse sit aliquando prolapsus in eadē peccata, aut arte prolabi possit, si rex ignoscat ei, cuius officium aliquādo expertus est sibi commo fuisse, aut pater condonet filio, cuius consuetudine sentit subleuari senectutem suam, si dominus gratiam faciat seruo, cuius opera iuuatur, si maritus adulteræ, cuius conuictum expertus sit aliquando fuisse uiuandum. Inter homines nonnunquam metuit is qui ignoscit, eum cui condonat, nonnunquam ulcisci nec potest, si uelit. At deus qui nullius est indigens, qui nutu potest, si uelit, perdere, toties à nobis spectus, desertus, abnegatus, tolerat, inuitat, recipit, amplectitur. Ut non est uehementior charitas, quam inter maritum & uxorem, nec arctior coniunctio, ita non est implacabilior ira, quam proditiæ fidei coniugalis. Et tamen audi quid apud Esaiam loquatur lenis dominus adulteræ suæ, tot adulterijs pollutæ: Vulgo dicitur, si dimiserit uir uxorem suam, & illa recedens ab eo duxerit uirum alterum, nunquid reuertetur ad eam ultra? Nunquid non polluta erit & contaminata mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, & tamen, Reuerte re ad me, dicit dominus, & ego suscipiam te. Homo maritus uxorem, quam ipse fortassis ob leuem culpam

Esaiæ. 3.

DE MISERICORDIA DO-

aut causam dimisit, nō recipit, si post diuortū se iunxerit alteri uiro. Nō enī patitur alterius uiri cōsortiū maritalis amor. Deus autē sponsam suā, pro qua mortuus est, quā sibi suo sanguine purificauit, toties ultro fugientem, seque prostituentē immūdis spiritibus, tamē non fastidit reuertentem. Nec mirū est, si nimiam habet misericordiā, qui nimīa habet erga nos charitatē. Non ueretur hoc scribere Paulus Ephe. 2. s. *Eramus natura filij irae, sicut ceteri, deus autē qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatē suā, quā dilexit nos, et cū essemus mortui peccatis cōiustificauit nos in Christo. Planius exprimit nimīa patris erga nos charitatē Ioānes in Euāgelio suo. Sic inquit: Deus dilexit mundū ut filiū suū unigenitū daret, ut omnis qui credit in eū nō pereat, sed habeat uitā aeternā. Cui congruēter succinit Paulus scribēs ad Romanos: Qui etiā pprio filio suo nō pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illi, quomodo nō etiā cū illo omnia nobis donauit? Hęc tāta charitas, hęc tāta misericordia si cōferatur ad omnē humanā charitatē ac miām, si ad merita nostra, nōne merito uideatur immodica? Atqui id sanē magis uerum esse liquebit, si perpenderit qualis sit ille, qui sic nos diligit, sic sua misericordia psequitur, quales nos, quos deus tāto dignatur honore. In se quisq; descēdat post nomē in baptismo datū, post abiuratū satanam cum pompis suis, quoties sacramenti defertor ad hostē sponsi sui defecrit, quoties post acceptam a sacro*

Ephe. 2.

Io. ann. 3.

Rom. 8.

MINI CONCIO D. ERAS.

te criminum absolutionem in grauiora relapsus sit, imò
 quoties eodē die recidat in ea quæ detestatus est. Nemo
 sibi blandiatur, charissimi, q̄squis furatur aut adulteriū
 cōmittit, q̄squis inuidet aut obtrectat fratri, q̄squis an-
 bit honores huius mūdi, deseruit sponsum suū Christū,
 diuertit à patre suo, defecit à rege suo, profugit à domi-
 no suo. Sed de his plura dicendi fortasse paulo post dabi-
 tur locus cōmodior. Nūc quo plenis intelligatis q̄ late pa-
 teat immēsa dñi misericordia, scire debetis, q̄ in sacris li-
 tris misericordie uocabulū nōnunq̄ sonat munificentia,
 interi gratiā pr.uenientē, interdū subleuantē, aliquoties
 cōsolantē, rursus alibi medicantem, frequenter autē igno-
 scentem, aut etiam punientem. Nam mea quidem senten-
 tia quod apud Lucā loquitur dominus: Estote misericor-
 des sicut et pater uester misericors est, ad beneficentiā po-
 tiſsimū pertinet. Perfecta siquidē beneficentia est, si quis
 beneficiat inimicis. Explanatius hoc dixit Mattheus in
 simili sermone domini: Estote, inquit, uos perfecti sicut
 & pater uester cœlestis perfectus est, qui solem suū oriri
 facit super bonos & malos, ac pluit super iustos & iniu-
 stos. Quoniam autem nihil habemus quod non gratis ac-
 ceperimus à deo, quicquid possumus aut sumus, quic-
 quid posidemus, dei misericordia est. Imò quod ange-
 los, quod hunc mundum condidit, dei misericordia
 est. Si sibi condidisset, potentia aut sapientia laudari
 poterat, nunc quoniam hæc omnia nobis condidit, nōn-

DE MISERICORDIA DO=

ne agnoscimus immensam dei misericordiã? Cui uoluuntur orbes cœlestes, cui luant sol per diem, luna cum stellis per noctem, nisi homini? Cuius usibus hæc omnia condita sunt, quum nihil essent? cui pendule nubes umbram faciunt & arua rigant? Cui spirant auræ, cui fluunt amnes, scateut fontes, estuant maria, stagnant lacus, cui tellus fecunda tantum gignit animantium, tantum gignit opum, nisi homini? Nihil enim omnium rerum non subiecit homini, solum hominem uoluit sibi subiectum esse. Quemadmodum testis est & Paulus ad Corinthios scribens: Omnia uestra sunt, uos autem Christi. Christus autem dei. Et quod in Genesi narrat Moyses, repetit psalmus octauus, admirans dei bonitatem, qui pro sua misericordia tantum beneficiorum in hominem contulerit: Quid, inquit, est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quoniam uisitas eum? Minuisti eum paululum ab angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius, oues & boues uniuersos, insuper & pecora campi, uolucres cœli & pisces maris. Dicam adhuc, quod sublimius est, etiam angelos cœlestes debemus misericordiæ dñi. Sit leue pōdus meo sermone, nisi Paulus hoc clare docet scribēs Hebræis, etenim de angelis loquēs: Nōne, inq̄t, oēs sunt administratorij spūs, i ministerium missi propter eos, qui hereditatē capiunt salutis? Et in ueteri pariter ac nouo testamento frequenter legi=

Corin. 3.

Gen. 1.

Heb. 1.

MINI CONCIO D. ERAS

mus angelorum ministerio refocillatos famelicos, libera-
 tos captiuos, propugnatas regiones, depulsa mala, le-
 to nuncio recreatos pios. Quin ipse dominus in Euan-
 gelio: Angeli, inquit, eorum semper uident faciem pa-
 tris, qui in caelis est. Quid hac digracione mirabilius,
 hominulis additos angelos paedagogos? Ergo quicqd
 habes homo, habes autem omnia, donec miferis in Chri-
 sto, totum hoc illius misericordiae seras acceptum. Alio-
 qui Paulus obstrepet tibi: Quid habes homo, quod non
 accepisti? Et si accepisti, quid gloriaris quasi non accepe-
 ris? Porro quicquid mali uideris i alijs, agnosce dei prae-
 uenientem misericordiam, de qua Dauid non uno in lo-
 co: Et misericordia eius praeueniet me. Non es natus no-
 thus, claudus ac caecus, non pauper, non hebetis ingenij
 quemadmodum nascuntur multi, age gratias misericor-
 diae praeuenienti. Quicquid malorum accidit homini,
 tibi poterat accidere, nisi tui tutelam egisset dei miseri-
 cordia. Rursus non es adulter, non periuurus, non homici-
 da, non sacrilegus, quemadmodum sunt heu nimium
 multi, agnosce dei misericordiam, hoc enim eras, nisi te
 protexisset dei misericordia. Quum Physionomus qui
 dam de Socrate pronunciaisset, quod esset homo luxus
 audius & immoderate libidinis, discipulis, quibus nota
 erat praecceptoris incredibilis temperantia, partim irri-
 dentibus hominem, partim etiam indignantibus, Socra-
 tes & illos coherauit, & illum subleuauit dicens: rem di-

DE MISERICORDIA DO-

zavmif
 timauit. Hec omnia etiā, ni me Philosophia docuisset tē-
 perantiam. Sed rectius, quod Socrates tribuit Philoso-
 phie, uir optimus Fr. ic. scus tribuit diuine misericordie.
 Quū enim quodā tempore socius eius sic ab ipso iussus,
 cōiecisset in eū, quicquid conuiciorū in hominem scelero-
 sum dici posset, sacrilegū, parricidam, sycophantam, stu-
 pratorem, ueneficū appellās, patientissime tulit, ac semet
 ipsum deplorauit. Alio uero tēpore roganti socio, quur
 compulsus esset, ut tanta mēdaciam diaret in innocentiā, ni-
 hil enim horū in ipsum competere, Nihil, inquit, menti-
 tus es, omnia hæc eram & multo etiā plura, ni miseri-
 cordia dei seruū suū seruasset ab his malis. Nec pr. eue-
 nit nos solū dei misericordia prouocans ad pietatem, ue-
 rū etiā conantes adiuuat, comitatur proficiētes, deniq;
 largitur ut perficiamus quod humane uires pr. estare nō
 poterāt. Huiusmodi misericordie genus mihi uidetur si-
 gnificare Paulus apostolus, quū aliās frequēter, tū in sa-
 lutationibus imprecās gratiā et pacē, in epist. ad Timo-
 theū addit etiā misericordiā. Etenī citra pr. eudiciū meli-
 oris sentētiæ si quis adferet, mihi uidetur gratia ptinere
 ad uocationē, uocamur aut p fidē, hoc est, credulitatē.
 Ea fides gratuitū est dei donū, ut ob id qbus id cōtingit,
 debēt diuine misericordie. Misericordia ad charismata
 quæ uarie distribuūtur aiq; p modulo fidei. Pax ad toti-
 us uitæ innocentiā, sine qua nec cū deo cōstat amicitia,
 nec cū fratribus uera cōcordia. Quoties aut eripimur à

MINI CONCIO D. ERAS.

malis, quibus affligimur, ne tribuamus astris, ne fortunæ
 ne prudentiæ nostræ, totū misericordiæ dei adscribamus
 Nemo peccatorū uiculis irretitus liberari potest, nisi sub
 ueniat diuina misericordia. Doct hoc psal. 129. Quia a
 pud dominū misericordia, & copiosa apud eum redem-
 ptio, et ipse redimet Israël ex omnibus iniquitatibus eius
 Porro q. ex corporalibus etiā malis eripit dei misericor-
 dia, declarat Paulus scribēs Philippensibus, Epaphroditū
 ægrotasse usq; ad mortem, sed deus, inquit, misertus est
 eius, nō solū aut eius, uerū & mei, ne tristitiā habere su-
 per tristitiā. Neq; quicq; interest inter misericordiā sub-
 leuantē & consolantē, nisi q. subleuamur ademptis ma-
 lis quibus premebamur, cæterū adest misericordia con-
 solatrix, quoties in medijs afflictionibus letarū rerū ad-
 mixtu tēperat aduersitatis molestiā, faciens cū tentatio-
 ne prouentū, ut inq̃t Paulus, quo possimus suscinere. At
 q. hæc ipsa mala frequēter imittitur a miserāte deo, quo
 nos uel purget a malis admissis, uel retrahat ab admittē-
 dis, uel ut uirtutis exerandæ materiā subministrēt. Ita
 tentatus est Abrahā, ita Iob uarijs malis exercitus, ita
 quicumque unquā pie uixerunt in Christo Iesu, in
 mundo hoc uelut aurum igni, uarijs afflictionibus pro-
 bati sunt. Vbi sunt isti, qui deo obmurmurant, quoties
 incidit morbus corporis aut mors liberorum, aut uxoris
 quoties res familiaris damno minuitur, quoties fallunt
 agrorū prouētus, nō intelligentes hæc esse artissima si-
 gna misericordiæ nostri dei? Audiamus potius quid nos admo-

DE MISERICORDIA DO:

- Prouer. 3** neat, Solomon: Disciplinam domini fili mi ne abijcias, ne ue deficias, cum ab eo corripieris, quem enim diligit dñs corripit, & quasi pater in filio complacet sibi. Eã
- Heb. 12.** dē sentētiã uerbis nōnihil mutatis, ad Heb. repetit Paulus: Quē enim diligit dñs, castigat, flagellat aut̄ omnem filiū, quē recipit. Ergo dilectissimi fratres, quoties ingruit aduersitatis procella, iuxta Pauli cōsiliū, in disciplina perseuerate, sciētes qđ tanq̄ filijs offerat se uobis deus. Audite uocē misericorditer corripiētis filios suos patris in Psalmo. ss. Si iustitias meas prophanauerint & mādata mea custodierint, uisitabo in uirga iniquitates eorū, & in uerberibus peccata eorū. Misericordiã autē meã non dispergam ab eo, neq; noabo in ueritate mea. Sic & Paulus filijs, quos amabat, minitatur dicens:
- 1. Cor. 4** Quid uultis in uirga ueniam ad uos, an in spiritu lenitatis & mansuetudinis? At idem: De his, inquit, qui foris sunt, quid attinet me iudicare? Nulla uox acerbior filijs quam quum audiunt a patre, agite quicquid libet, mea nihil refert. Siquidem hic est sermo meditantis abdicationem. Nimirum hæc parentum lenitas quauis obiurgatione durior est. Vt igitur est crudelis indulgentia, ita est misericors correptio. Corripiet, inquit, me iustus in misericordia, et increpabit me, oleū autē peccatoris nō impiguet caput meū. Paulus Aemilius Romāus dux rebus niro successu ex sentētia gestis, magnū aliqđ malū imine re diuinabat. Et Polycrates Samiorū tyrānus conatus ē
- Psal. 140**

MINI CONCIO D. ERAS.

fortuna perpetuo blandientis inuidiam annuli preciosissimam iactura redimere. Quanto magis nobis impie uiuentibus metuendum est, ne iusta dei uindicta immineat, quoties nobis rerum temporalium diu blanditur prosperitas. Deus enim in prophetis literis, quum implacabilem iram exprimere uult, comminatur sese ablatu- rum uirgam suam ab illis, nec ullis afflictionibus medicaturum peccatis illorum. Absit a nobis charissimi, talis felicitas. Quin potius, si quid serenitatis indulget pa- tris nostri misericordia, gratias agamus illi, solliciti nec ubi abutamur illius benignitate: sin urgent aduersa, ni- hilo secius illi gratias agentes, totos nos illius dedamus arbitrio. Ut corpore ualeas, permittis te medico homini credis te chirurgo ligandum, secandum, urendum, ut anime salutem eternam compares, non credes te condi- tori, domino, patri, & seruatori? Non audes prescribere medico, hac & hac ratione curato me, et deo prescri- bemus quomodo oporteat nostrae salutis consulere? Pau- lus apostolus tolerat angelum Satanæ, sibi imminentem & colaphos impingentem, quod sic expediret ad dotum quas acceperat, custodiam. Quum infirmior, inquit, tunc fortis sum. Et libenter gloriatur in infirmitatibus suis, ut possideat inhabitantem in se uirtutem Christi. Nos quæ sumus, qui deprecamur hanc dei misericordiam, uarijs afflictionibus uelut amaris pharmacis salutem nostram procurantis? Vulgus ubi quem uidet claro genere pro-

2. COR. 12

DE MISERICORDIA DO-

gnatum, in re splendida, corpore felici, cumulatam ho-
noribus, dicere solet: Quantum ille debet deo? Sic iudi-
cant homines, felicitatem aestimantes ex his quæ foris ui-
dentur. At si quis rem ad dei iudicium exigat, se pen-
mero plus debet misericordie dei obscurus, tenuis, uale-
tudinarius, abiectus inter homines quam felix illi, quos
imperita multitudo dijs æquat. Congere quantum uo-
les infelicitatum iuxta mūdum, abunde felix es, si istis
malis tēporarijs redimis felicitatem æternam. Iam igno-
scentem misericordiam, quam & clementiam uocamus
nemo non agnoscit, nisi qui se credit immunem ab om-

- 1. Ioh. 1.** ni peccato. Sed quid ait Ioannes apostolus: Si dicimus
nos non habere peccatum, mendaces sumus, & ueritas
in nobis non est, si nec astra sunt munda in conspectu
dei, si & in angelis suis reperit iniquitatem, Si nemo pri-
us est in conspectu dei, nec infans unius diei, quis no-
strum gloriabitur se castum habere cor? Apud homines
multi iusti uidentur, apud deum nemo iustus est, sed om-
Esa. 64. nes iustitie nostre sunt ueluti pannus mulieris mēstruo
profluuiio contaminatæ. Paulus sentit legem carnis in mē-
Roma. 8 bris suis repugnantem legi mentis, & clamat: Infelix
Iob. 1. ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?
Iob iusti titulo honoratur, & tamen ex dei colloquio de-
prehenditur non omnino uacare culpa. Horret etiam
Psal. 112 ipse propheta Dauid dei iudicium nisi multa misericor-
dia diluatur: Ne intres, inquit, in iudicium cum seruo

MINI CONCIO D. ERAS.

tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuēs
 Nunc unusquisq; nostrum descendat in cubiculum con-
 scientiæ suæ, considerans quot modis, quoties, quam
 grauius offenderit deum, quam omnia etiam benefacta
 nostra sint uarijs uitijs inquinata, atq; ita intelliget quā
 tum debeat immense dei misericordiæ, qui nostram im-
 becillitatem tam patienter tolerat, qui tot occasionibus
 inuitat ad pœnitentiam, qui resipiscens tam placide
 remittit omnem noxam. Addam his omnibus, quod
 quibusdam fortasse non uidebitur admodum probabile,
 quum deus impios ad summum maliciæ prouectos per-
 dit, & in gehennam conijcit, nec hic illum obliuisci mi-
 sericordiæ suæ. Hebræos diuisis maris fluctibus liberat
 Pharaonem cum suo satellitio mergit. Vtrobique erat mi-
 sericordia, subleuans erga populum suum, puniens er-
 ga regem deploratæ iam malitiæ, ne peccata peccatis ac-
 cumulans grauiores etiam gehennæ pœnas sibi collige-
 ret. Misericordiæ medicantis erat, quod illum tot pla-
 gis inuitarat ad pœnitentiam. Iamq; fractus malis cœ-
 perat resipiscere, uerum ubi salutaris pœnitentiæ rur-
 sus impia pœnitentia ductus, dixit: Non noui dominū,
 nec dimittam populū, nec tanto deniq; miraculo cōmo-
 tus desistit à psequeundo, sed ira cæcus ausus est sese ma-
 ri credere, deus p sua misericordia deploratā malitiā op-
 pressit, ut qñ sanari nō poterat, arte leuis interiret. Idē
 sentiendū de reliquis seueritatis exēplis, quæ referun-

Exo. 14,

DE MISERICORDIA DO-

tur in ueteris instrumenti libris, uelut de his quos ignis exussit, terra absorpsit, gladius extinxit, serpentes trucidarunt. Nam in Euangelicis literis rariora sunt exempla uindictæ, sed omnia misericordiæ. Lenis enim erat corre-

Act. 13. ptio, quod Elymas subita cæcitate percussus, didicit non repugnare sermoni Euangelico. Paucos Paulus tradidit Satanae in afflictionem carnis, ut spiritus saluus fieret in die iudicij, & pudore correcti sese uerterent ad melio-

Acto. 5. rem fugem. Nullum extat seuerius quam Ananiæ & Sapphiræ ad Petri correptionem subito collabentium, & tamen incertum, an horum animæ corporis interitu seruatae sint. Ad summâ, hoc ipsum quod apud inferos patiantur dånate malorû animæ, minus est illorû meritis. Nec de fuere qui tantû tribueret misericordiæ diuinæ, ut impios etiâ dæmones ac dånatos homines crederent aliquid quando post longas seculorum periodos recipiendos in gratiam. Hæc opinio, quanquã magno nititur autore, tamen ab orthodoxis patribus reprobata est, quæ tantum in hoc à nobis recitatur, ut declaremus quàm magnificâ de dei misericordia conaperint opinionem eruditissimi uiri, qui noctes diesq; uersati sunt in sacris uoluminibus, quæ ferè nihil aliud canunt, efferunt, celebrant quàm dei misericordiam. Iam si satis demonstratû est, quicquid sumus aut habemus boni, quod protegimur ab imminētibus malis, quod eripimur ab opprimētibus, quod in medijs malis cœlesti solatio reficillati fortes & alacres persistimus

MINI CONCIO D. ERAS.

sistimus, quā temporarijs afflictioibus uel erudimur ad pœ
 nitentiā, uel exeremur ad pfectā uirtutē, quod nō impu
 tantur nobis commissa nostra, in quæ toties relabimur,
 id totum esse diuinæ misericordiæ, quo magis huius im=
 mensam altitudinem, latitudinem, & profunditatē que
 atis perspicere, quæso ut uos ipsos mecum paulisper cō=
 templemini, primum ea parte qua estis abiectissimi, de
 inde ea qua præcellitis, postremo circūferatis oculos
 ad mala quæ uobis foris imminet ac circumuallant, ac
 rursus ad bona, quorum spes uobis ostensa est. Horum
 omnium contemplatio docebit nos amplitudinem mise=
 ricordie diuinæ, cuius uere nec modus est, nec numerus

Si corpusculum hoc contemplemur, animi nostri uel
 organum uel domicilium, uix aliud animal reperiās im=
 becillius, abiectius, aut etiam miserius. Si quæras origi=
 nem, primæps nostri generis luteus erat. Iam illud quis=
 que consideret quā nihil sit magnificum illud quicquid
 est humoris, è cuius coagulo capiunt initium humani
 fœtus rudimenta, dum adhuc est in uteri fœminei late=
 bris. Tum quantum absit à nectare, atq; ambrosia li=
 quor ille, quo nondum editus infans alitur. Non hic cō=
 memorabo humanæ natiuitatis sordes, tantum quod sæ=
 pe uidistis, in memoriam reuocate. Quid humano par=
 tu miserabilius? quā diutini, q̄ periculosi parturientū
 nixus, q̄ miserabiles eiulatus. Tandem prorepens &
 ipse puer, protinus à lachrymis ac ploratu uitam auspi=

DE MISERICORDIA DO=

catur, quūq; natura ceteris animātibus statim ab ortu uaria tribuat uel tegumenta uel munimenta, testas, cortices, coria, spinas, uillos, setas, plumas, pennas, squamas uellera, truncos etiā & arbores cortia nonnunquā gemino à frigoribus & calore tutetur: solum hominem nudum, & in nuda humo natali die abijcit ad uagus statim acploratū. Quis hic nō uel pullū gallinacū ouo rupto profilientem iudiat homine feliciorē? Adde nūc fasciarum uinula, os edentulum, linguam infantem, oculos noue lucis impatientes, ac uelut requirentes relictas uteri tenebras, uerticem diu palpitantē, summā inter aucta animalia imbecillitatis indicium, breuiter totum imbecille corpusculū, in quo nullū mēbrū sit quod suo norit officio fungi. Ceterorū animātū pleraq; statim ab ortu naturae suae dotes explicat. Alijs adest pernicitas, ut equis: statim ut ē membrana emersit, uolat papilio: cum leonis catulo lutari tutum non est: protinus ab ouo natant pisces, uoluūt se magua celeritate gyrini, prius quā ranaarum uel no=men uel formā meruere, solus homo quid aliud nouit naturae sponte quā fieri? Quādiu disandum ut ingredia= tur, ex quadrupede factus bipes? quādiu ut fari possit? ne uesci quidem nouit, nisi doctus. Adde nūc tot morborum genera, ut ne recēseri quidē possint, atq; hi quidem subinde noui, ne facile sit mederi, q̄q̄ inter ueteres quoq; & notos sunt multi immedicabiles. Hi statim nauos excipiunt, quidā etiā unā cū hoīe nascūtur, ut lepra, morbus

MINI CONCIO D. ERAS.

comitialis, per quos multi moriuntur prius quam cœperunt uiuere. Ne quid interim dicam de partibus uitiosis, aut etiam prodigiosis. Iam illud mihi quisq; secum repetet, quot iniurijs obnoxiam expertus sit adolescentiam, quam fugax sit iuuetus, quam sollicita uirilis ætas, quam misera senectus, deniq; quam breuis tota uite summa, ut cõtingat senectus, quæ tamen cõtingit paucissimis. Quis quis uestrum ætatem uirilem attigit, recolat actæ uite seriem, ac supputet a quibus morbis, è quãtis periculis euaserit, agatq; gratias diuine misericordie. Ego uero uel inter præcipua corporis mala duxerim penitus insita nobis omnium uitiorum semina. Quantam ad iras, ad libidinem, ad luxû, ad inuidiã, ad ambitionẽ, ad auaritiã, ad rapinam ab ipso matris utero procliuatam nobiscũ trahimus, quum cætera animantia intra nature cupiditates probe degant? Cum his ueteris Adæ reliquijs quam est omnibus laboriosa colluctatio? quam paucis felix? Grauat animus mole terreni corporis, & uelit nolit ad ea quæ non probat demergitur. Post hæc considera, quantum malorum agmen nos foris circumuallet, & comperies multo plures interire casu quam morbis. Quam multos absument fulmen, terrarũ coactio, telluris hiatus, lacuũ, fluminũ, et mariũ exudatio, aër pestilẽs, uenena, noxiæ bestie, ruine, mali medici: sed nõ aliunde maior clades quam ex bellis. Verum hæc mala non minitatur exitium nisi corporibus. Animo quot imminent pericula, à

DE MISERICORDIA DO-

carne hoste domestico, à mundo nunc blandiente, ut strangulet, nunc seuiente, ut opprimat, à spiritibus impijs, qui se nonnunquam transfigurant in angelos lucis. Quis non expauescat horum multitudinem, iures, astutiam, maliciam, & insatiabilem perdendi libidinem? Iam uero quem non exanimet inter hæc mala, mors omnibus acta, dies inartus, extremi iudicij seueritas, gehennæ nunquam finiendi cruciatus? Video uos ad tantorum malorum solam commemorationem inhorrescere, nec iniuria: sed quo plus hic uidetis malorū & periculorum, hoc plus debetis diuinæ misericordiæ, quæ nõ solū inter hæc oīa protegit sibi fidētes, uerū etiā hæc oīa nobis uertit i occasione maioris felicitatis. Quicquid est calamitatis, debemus peccato ueteris Adæ, uerum felicitatem ex calamitate cum scenore redditam debemus noui Adæ misericordiæ, qui est Christus Iesus in omne æuū laudāndus omnibus. Satanæ expulsi e paradiso, Christus pro paradiso terrestri nobis aperuit regnum cœlesti: serpens impulsi in uarios huius uitæ dolores, Christus nobis restituit æterna gaudia uitæ immortalis: Satanæ fraude sua nobis conciliauit mortem corporalem, Christus misericordia sua nobis largitur uitam æternam, cui quisquis sese sincero corde tradiderit, nõ est quod ullum hostium genus formidet. Ille uicit mundū, ille fregit uniuersam Satanæ tyrānidē, ille carnē uertit in spiritū. Quod uicit, potētia est: quod nobis uicit, misericordiæ est. Adoremus

MINI CONCIO D. ERAS.

miseri cordē potentiā, & fruamur potenti misericordia.
 Omnia possumus per eū, qui nos reddit potētes, si modo
 manemus in eo: oīa posidemus per eū, in quo summa bo
 norū est omnium, undiq; nos protegente, subleuante, cō
 solante, loacpletante illius misericordia, quemadmodum
 dicit Psalmus propheticus: Sperantes in domino miseri- P^{sal.} 31.
 cordia circundabit. Quantis malis patent, qui fiduciam
 suam posuerunt in dotibus corporis, in opibus, in curri-
 bus, in equis, in mundana prudentia, in meritis ac factis
 suis. Quibus autem praesidijs securus est iustus? Ego aut, P^{sal.} 17.
 inquit, in multitudine misericordiae tuae. Ac paulo post:
 Dñe ut seruo bonae uoluntatis tuae coronasti nos. Cū audis
 bonae uoluntatis, intelligis excludi fiduciā tuorū meritorū.
 Vbi deficiūt nos naturae uires, ubi merita destituūt, ibi sic
 currit misericordia. Bellatorū scuta nō tegūt nisi unā cor-
 poris partē, scutū diuinæ misericordiae totos nos undiq;
 protegat, supne aduersus spiritualiū nequitiarū ignea te-
 la, quae nobis immūnēt è caelestibus: inferne aduersus uer-
 sutiā serpētis insidiātis calcaneis nostris: à fronte, ne nos
 ledāt instātia: à tergo, ne nos reptant praeterita: à dex-
 tris, ne rerū successus reddat insolētes: à sinistris, ne deij-
 ciat aduersitas. Hoc seruo fretus clamat ille: Dñs mihi P^{sal.} 117
 adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Et alibi: Nō P^{sal.} 3.
 timebo milia populi circundantis me. Sed animosus etiā
 Paulus apostolus scribens Romanis: Si deus pro nobis, Rom. 8.
 inquit, quis contra nos? Induerat egregius bellator pa-

DE MISERICORDIA DO=

nopliam fidei, quae nos munit non operum fiducia, sed
 misericordiae diuinae. Hac armatura fretus non tantum
 contemnit angustiam, famem, nuditatem, periculum, per-
 sequutionem, uerum etiã gladium tyranni, mortem præ-
 sentem intentantis. Nihil potest humana crudelitas, ubi
 adest protectrix dei misericordia, imò quod fortius est,
 contemnit præter mortem ac uitam, angelos, principatus
 uirtutes, instantia, futura, fortitudinem, altitudinem, pro-
 fundũ, deniq; si qua est alia creatura uel i coelis, uel in ter-
 ris, uel apud inferos. Et hic est ille, qui suae imbecillitatis
 conscius appellat seipsum uas fictile: Habemus, inquit,
 thesaurũ hũc i uasis fictilibus. Vnde igitur huic testæ fra-
 gili tantum roboris? Gratia, inquit, dei sum id quod sum.
 Quid est gratia dei, nisi misericordia dei? Gloriamur &
 nos libenter cum Paulo in infirmitatibus nostris, ut inha-
 bitet in nobis uirtus Christi, sic enim magis expedit no-
 bis, ut contemplatione miseriarum nostrarum glorifica-
 mus dei misericordias. Et tamen interim, si placet, cõtem-
 plare teipsum ò homo, ea parte, qua præcellis cæteris ani-
 mantibus. Etenim si teipsum metiare bonis corporis, ui-
 des quam multis animãtibus brutis sis inferior, magni-
 tudine superat camelus, acerritate tigres, robore tauri, colo-
 re cygni, ornatu pauones, salubritate pisces, si quidem
 prouerbio credimus, imò pene omnia, oculorũ acie lyn-
 ces & aquilæ, olfactu uultures, uiuacitate arui cornuq;
 Et tamẽ si quis corporis humani dotes cõsideret, inueni-

2. Cor. 4

1. Co. 15.

2. Cor. 12

MINI CONCIO D' ERAS.

et hic in quo laudet dei misericordiam. Quanta sensuum
 sagacitas, quanta membrorum symmetria, quam accō=
 moda ad uarios usus organa? Verum his de rebus etiam
 librum edidit eloquentia singulari Lactantius, cui titu=
 lum indidit De opificio dei. Is cum utilitate legetur, si
 quicquid in corpore boni est meminimus, & hoc totum
 ut à dei misericordia profectum, mancipandum es=
 se diuinis obsequijs. Alioqui qui uolet in corporis doti=
 tibus gloriari, statim audiet: Omnis caro foenum, & omnis Esa. 40.
 gloria eius quasi flos sceni. Item illud: Quid super Eccl. 10.
 bis terra & cinis? Ne in animi quidem dotibus, qua par=
 te mirabilior est homo, habet quod sibi uindict. Qui
 corpus condidit, idem condidit animum, corpus finxit è
 limo, animum indidit afflatu oris sui. Et idcirco reliquo=
 rum animantium anima unà cum corpore perit, nostra
 superstes est corpori suo, donec recipiat illud in resure=
 ctione promissa. Iam quàm sit res efficax anima, mors
 ipsa declarat, quæ simul atque decesserit, iacet inutile ca=
 dauer, ubi calor, ubi color, ubi motus, ubi sensuum omni=
 um uigor? Et tamen dum anima tenetur illigata tam in=
 felici corpusculo, nihil agens nisi per organa corporea,
 quæ frequēter obstant, quo minus natiuam uim suam ex=
 erat, quam admirabilis est illa mentis humane celeritas
 & perspicacia? Quàm immensus memoriæ thesaurus?
 Quid est tã abditū in arcanis nature, uel i cœlis uel i ter=
 ris, quod hois ingenū nō obseruarit, deprehenderit, ab=

DE MISERICORDIA DO-

soluerit: Magnum est, q. multi ex astrorum situ motiq; prædiant seculis aliquot post uentura: sed maius est, q. ex rebus cõditis deprehensa est illius opificis sempiterna uirtus ac diuinitas: teste Paulo. Quanta uero uolubilitas humani ingenij, quàm breui spacio, quàm multa simul contuetur intellectus hominis? Memoriam uero quàm immensa uis est, quæ tot rerũ formas, tot rerũ uocabula sensuum ministerio tradita, bona fide complectitur. Non enim hic loquar de his, qui tot tam cognitu difficiles disciplinas, tot insuper linguas perdidicunt, quodq; didicerunt, tenent. Cogitet apud se quibus e uobis quot hominum facies ac nomina memoria complectitur, quot animantium, arborum, herbarum, locorũ, aliarumq; rerũ innumerabilium formas agnoscit, ac memoriter reddit uocabula? Has nature dotes uulgus appellat, quũ sint reuera diuine misericordie munera, quæ cuiq; partitur non pro meritis nostris, sed pro sua benignitate. His omnibus quoniã filius prodigus abusus est ad humane uoluntatis libidinem, non solum non detractũ est, quod datum erat, sed per gratiã addita est uberior charisimatũ munificentia. Per legem nos instituit, per filium quem totũ nobis impendit, doauit nos arana dei, per spiritum suum loquatur animos nostros uarijs dotibus, humanas uires superantibus. Dat intellectũ mysticarũ scripturarũ quæ nobis præluant & consolantur in omnibus malis, dat præscire futura, dat loqui linguis, cõternere uenena

MINI CONCIO D. ERAS.

pellere morbos, excitare mortuos, profligare noxios demones, dat uinacres portas inferorū, dat esse mēbra Christi, filios dei, cōsortes regni cælestis, cuius nō erit finis, Hic mihi reputa qualis fueris cōditus, nimirū altera ex parte luteus: deinde quanto infra peccatū cōditionē te deiecerit peccatū. Rursus ad quā dignitatē, ad quā felicitatē uocaris, & pspicies dñi misericordias, nec numerū habere nec mēsurā. Quid scarabeis cōtemptis? At purus est scarabeus, si cū peccatoris sordibus conferatur. Quid angelis sublimius? Nonne supra modum omnem erat ex scarabeo facere angelum? Nunc hominem scarabeo abiectionem, fecit angelo maiorem, ausim dicere, fecit deum. Quir enim non ausim dicere, quod audet scriptura diuina? Ego dixi dii estis, & filij ex ælſi omnes. Quicquid adglutinatur corpori & spiritui Christi, uenit in consortium cognominum. Hic si nihil est quod tuis meritis possis ascribere, glorifica dei misericordiam, adora dei misericordiam, exosulare dei misericordiam. Quod si quis conetur hic aliquam portionem sibi quoque uindicare, reclamabit ilico Paulus apostolus, hæc omnia gratiæ dei tribuens. Omnes huius epistolæ crepant gratiæ uocabulum, quod quoties audis, intellige tibi commēdari dei misericordiā. Gratiæ est, q̄ purgati sumus à peccatis, gratiæ q̄ credimus, gratiæ q̄ per spiritū eius charitas diffusa est in cordibus nostris, iuxta quam opamur

Psal. 81.

DE MISERICORDIA DO=

ea, quæ sunt pietatis. Nos enim non sumus sufficientes aliquid cogitare à nobis, quasi ex nobis, sed omnis sufficientia nostra ex deo est. Si uerum dixit Paulus, ubi sunt impudentes isti, qui uendunt quibuslibet sua bona opera, quasi tantum ipsis domi supersit, ut possint & alios ditare? Miserales sunt, qui sic uendunt sua benefacta male dicti sunt q̄ cōfidūt in operibus hoīm. Qui priore morbo laborat, audiat, qd' in Apoc. audit ecclesia Laodicē. dicis: diues sum & loapletatus, & nullius egeo, & nescis quoniā tu es miser & miserabilis, et paup, et cæcus, & nudus. Sed grauius etiā peccāt, qui cæteris ex bonorū operū exuberātia pollicantur diuitias. Porrò quid sudet huiusmodi spiritus sanctus? Suadeo, inquit, tibi à me emere aurum ignitum, probatum, ut uere loaples fias. Et tu qui cōsciū es paupertatis tuæ, quur medicas à me dicis? Si quis, inquit, Iacobus, indiget sapiētia, postulet à deo, qui dat oibus affluenter nec exprobrat. Omne datū optimum, & omne donum perfectum desursum est descendens à patre luminum. Et tu petis ab homine uestē bonorum operum, qui hoc miserabilius est nudus, quo si bi uidetur magnificantius est uestitus? Agnosce tuam miseriam & parata est misericordia. Apud homines, qui imputant beneficium, qui repetunt officium mutuum cum foenore, nihil charius constat, quā quod precibus emptum est: apud deum nihil æque gratuitum est, quā quod à uobis nummulis emitur, precatione & fiducia.

Apoc. 3.

Apoc. 3.

Iacobi. 1.

MINI CONCIO D. ERAS.

quandoquidem hoc ipsum precium largitus est, qui sic uendere uult suam misericordiã. Multa iam nobis dicta sunt fratres optimi, de Dei misericordia, sed longe plura restant dicenda, si uelimus omnia repetere è scripturis arcanis, quæ nobis diuinæ misericordiæ magnitudinẽ cõmendant. Superest ut uos paucis cohorter, ne quis ob arrogantiã se præbeat indignum tam obuia dei misericordia, aut ob animi peruersam deiectionẽ desperet dei misericordiam. Post hæc paucis indicabimus, quibus rebus prouocatur dei misericordia. Hic erit deniq; nostræ conuersionis summa, si nobis dicantibus misericordia domini adesse dignabitur. Nihil æque auersatur deus ac ceruicẽ elatã & contumacem, superbis enim resistit, humilibus autẽ dat gratiã. Ad hæc cecã dementia ac dementẽ cecitatem multos perducit temporalium rerũ successus, ut uelut obliuiscuntur sui, uiuant ex animi sui libidine, adeo nõ cogitantes de corrigenda uita, ut gloriẽtur etiã in malicia potẽtes iniquitate. Et ut alibi legimus: Gloriãtur quã male fecerint, & exultãt in rebus pessimis. De quibus scripsit Solomon: Impius quã in pfundũ malorũ uenerit, cõtemnit. De talibus & Paulus: Tradidit eos deus i reprobum sensum, ut faciãt ea quæ nõ cõueniunt. Horũ nõnulli sibi ppetuã malorũ impunitatẽ pollicẽtes, asperrantur salubrem admonitionẽ, non recipiunt quicquid prouocare potest ad pœnitentiã, dicẽtes, habeat sibi deus cœlũ suũ nobis relinquat terrã. De his loquitur Moses in cantico

1. Pet. 5.

Iacobi. 4.

Psal. 51.

Prou. 2.

ibid. 18.

Rom. 1.

DE MISERICORDIA DO-

suo, quum commemoratis multis ac magnis dei beneficijs in populum Israëlitarum subiicit: Incrassatus est dilectus & realcitrauit, incrassatus, impinguat, dilatus, dereliquit deum factorem suum, & recessit à deo salutari suo. Depingit hoc hominum genus Psal. 72. In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur: Ideo truit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua, transierunt in affectum cordis. Cogitauerunt & locuti sunt nequitiam, iniquitatem in excelso locuti sunt. Posuerunt in caelum os suum, & lingua eorum transiuit in terra. Sed audi quis exitus sequatur hanc infelicissimam felicitatem: Veruntamen propter dolos posuisti eis, deiecisti eos dum alleuarentur. Quomodo facti sunt in desolationem, subito descenderunt, perierunt propter iniquitatem suam. Velut somnium surgentium, domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Qui semet ad exemplum Luciferi erigunt aduersus deum, ijs eueniet, quod in Euangelio comminatur dominus: Vidi Satanam tanquam fulgur de caelo cadentem. Audit & Corozaim opulentia rerum fluxarum impie tumens: Vae tibi Corozaim, quoniam quae nunc es sublata in caelum arrogantia tua, uindicta dei ad inferos detraheris. Tumebat quodam & Paulus fiducia patrie legis ferox, ac spirans minas & caedes aduersus discipulos domini, ideoq; dextra dei subito prostratus in terram. Acto .9. audit: Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Verum

MINI CONCIO D. ERAS.

in huius facto quoniam error erat, non peruerfitas misericordiam consecutus est. Mox ut ille agnouit, Dominus peccatū ignouit, nec ignouit mō, uerū etiā ex lupo fecit ouē, ex tyrāno apostolū. Sed illos manet execratio, q̄ p̄ seuerantes in peccatis, tandem callo ducto nolunt intelligere ut bene agant, qui dicunt deo: Recede à nobis, sciētiam uiarum tuarum nolumus. Rursus qui apud Esaiā loquuntur, qui domino uocante ad fletum, planctum, de caluationem, & cilicium, ipsi faciunt letitiam & exultationem, mactantes uitulos, & immolantes oues, ut comedant carnes, & bibant uinum, dicentes: Edamus & bibamus, cras. n. moriemur: quicq; apud eūdē p̄phetā irridēt minas dñi, ad poenitētiā prouocātis: Māda remāda, māda remāda: expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicū ibi, modicū ibi. Quicq; rursus alio loco dicūt Nō audiemus dñm, sed i peccatis nostris moriemur: His iuxta uetus prouerbium: Furor sit lesa sepius patientia & spreta domini misericordia uertitur in grauiorem condemnationem. Subijcit enim apud Esaiam dominus irrisus: Et erit eis uerbum domini: manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta: modicum ibi, modicum ibi, ut uadant & cadant retrorsum, & conterantur, & illaqueentur & capiantur. Vadunt infelices, relictis suis prauis cupiditatibus semper in peius proficientes, cadunt in barathrum impietatis, illaqueantur funiculis peccatorum, capiuntur eternę damnationis

DE MISERICORDIA DO-

sagena, ducentes in bonis dies suos, & in puncto ad infer-
 na descendunt. O uere miseros homines, & exitio de-
 uotos, qui tanquam uictimæ pingues saginantur ad cæ-
 dem, quos nec peccatorum enormitas dedocet arrogan-
 tiam, nec tanta dei lenitas emollit ad pœnitentiam. Dei
 clementia toties peccantem tolerat, ut resipiscas, indul-
 get pœnitentiæ spatium, nec interim aufert abs te benigni-
 tatem suam, dat prosperã ualetudinem, dat opes, dat
 reliqua uitæ commoda, ueluti carbones ignis congerens
 super caput tuum, ut si peccatum tuum odisse non possis
 quia per se turpissimum est, ideo saltem incipias odisse,
 quod tam amabili patri displiceat. Eschinum adolescen-
 tem in comœdijs comperta patris mira lenitas erga pec-
 cantem commouet, ut in posterum obseruet eum religio-
 sus, sic enim loquitur: Quid hoc est negocij? hoc est pa-
 trem esse, aut hoc est filium esse? Si frater aut sodalis es-
 set qui magis morem gereret? Hicne non amandus?
 hicne non in sinu est gestandus? Hem, itaque adeo ma-
 gnam mihi iniecit sua comoditate curam, ne forte impru-
 dens faciam quod nolit, sciens cauebo. Si bene nata inge-
 nia parentum lenitas docet odisse peccatum, Tu infelix
 peccator tanta patris tui bonitate magis ac magis indu-
 rescis, nec audis Paulum à dementia reuocantem? An, in-
 quit, diuitias bonitatis eius, & patientiæ & longanimita-
 tatis contemnis? An ignoras quod benignitas dei ad pœ-
 nitentiã te adducit? Secundum autem duritiam tuam &

MINI CONCIO D. ERAS.

impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & re-
 uelationis iusti iudicij dei. Nulla fera tam immanis est,
 quæ non mansuescat officijs hominum, & tu tam inau-
 dita dei munificentia prouocatus, magis etiam ferocis in
 illum? Nulla res est tam dura, quæ non mollescat homi-
 num arte. Aera liquefcunt fornace, ferrum mollescit
 igni, cornu infusa atra lentescit, adamantis inuicta duri-
 cies hircino cruore domatur: & ô cor plusquàm corne-
 um, plusquàm ferreum, plusquàm adamantinum, quod
 nec ignis gehennæ, nec patris lenissimi indulgentia, nec
 agni immaculati pro te effusus cruor emollit, imò quod
 his omnibus fit rigidius. Tolle trophæa, age triumphũ
 impietatis, uicisti miser, uicisti artem diuinam, infelici-
 sima uictoria. Infelix terra est, ut ait Paulus, & execra-
 tioni proxima, quæ quum frequenter exceperit cœle-
 stem hymbrem, nihil aliud progignit quàm spinas & tribu-
 los: quanto infelicioꝝ, quæ toties irrigata pluuia diuinæ
 misericordiæ, durefcit etiam in lapidem adeo rigidum,
 ut nullam diuini spiritus recipiat impressionem. Mosi le-
 gem tabulis saxeis inscripsit digitus dei, proinde tuũ cor
 saxi illis rigidius est, cui nihil Euangelicæ legis inscribere
 potest dei spiritus. Quis nobis scindet hæc corda sa-
 xea, nisi ille, cuius mors scidit petras, ut exirêt e monu-
 mētis quæ mortui erāt? Quis dabit nobis cor carneũ nisi ser-
 mo dei, qui pro nobis caro factus est? Verum his quo-
 que deploratiores sunt, qui suis peccatis blandientes,

DE MISERICORDIA DO-

blafphemias & impias ferunt opiniones, negantes esse
 deum in exaſo: aut ſi eſt, nihil ad illum pertinere res
 mortalium, non eſſe uitam poſt corporis interitum, non
 eſſe paratam immortalitatem his, qui hic pie uixerunt
 in Chriſto Ieſu, nec eſſe paratam gehennam his, qui hic
 ſeruierunt Satane, inanes eſſe minas ſcripturarum, uana
 eſſe promiſſa Euangelij, aut qui peruerſa ſcripturarum
 interpretatione ſua ſcclera pro benefactis defendunt, ac
 ſermonem dei, ad cuius regulam oporteret deprauatas
 animi cupiditates corrigere, cogunt patrocinari turpitudi-
 dini ſue, ceteris criminibus hæreſis impietatem ceu peſ-
 ſimum colophonem imponentes. Optimo iure ad tantæ
 impietatis mentionem, pallor occupans faciem, ac totius
 corporis tremor obortus, declarat quantopere quod audi-
 ſtis, excremini. Sed utinam iſta non audiremus etiam
 inter Chriſti nomen profeſſos. Oſtendi uobis Scyllam, in
 quam illiſi complures percunt. Oſtendam & Charyb-
 dim, periculum & illo grauiffimo grauius ac formidabi-
 lius. Hi ſunt, quos Cain & Iudas proditorem ſecutos, in
 æternum exitium abſorbet ueniæ deſperatio. Eadem pe-
 nicies eſt, licet diuerſa ſit pereundi ratio. Pharaõ indu-
 ratus, dicit: Non noui dominum, nec dimitto populum.
 Quid Cain? Maius eſt peccatum meum, q̄ ut ueniam me-
 rear, Porro Iudas quid? Peccavi prodito ſanguine inno-
 xio. Vterq; peccati magnitudinem agnoſcit, uterq; conſi-
 tetur, utrumq; facti pœnitet, ſed uterq; recedit à facie do-
 mini

Exodi .5

Gen. 4.

Matt. 27

MINI CONCIO D. ERAS.

mini, apud quem solū est misericordia, & copiosa à peccatis redemptio. Sic enim legis de Cain: Egressusq; Cain à facie domini, habitabat profugus in terra ad orientalem plagam &c. Et Iudas egressus è conuiuio sanctorū, non est reuersus: ifelix, qui sic egreditur à facie misericordie dei, ut non reuertatur. Hic est, opinor, de quo sensit Hieremias, quum ait: Nolite flere mortuū, neq; lugeatis super eum, plangite sletu eum, qui egreditur, quia non reuertetur ultra. Mortuum non uult desleri, quod aliquando sit reuicturus. Ille omni lacrymarum genere deplo-randus est, qui semet auertit à fonte uitæ perennis, nec unquam per pœnitentiam, unde abiit, reuertitur. Abierat filius ille profusor ac nepos in regionem longinquā, reliquerat domum amantissimū patris, sed reuersus est. Longe reuēsserat à domino Petrus, quum ter illum abierat, sed mox reuersus est, dum recordatus sermonis quem dixerat Iesus, coepit amare flere. Exciderat sibi, sed reuersus in sese, reuersus est ad Iesum. Sic clamat Esaias: Memento istud, & confundamini, & redite prœuaricatores ad cor. Recordatus est Petrus, & redijt ad cor: ablatum est ab eo cor saxeum, cor pumiceum, unde nulla lacrymarum stilla poterat extundi: datum est cor carneum, unde mox erupit fons lacrymarum, amarus ob dolorem pœnitentiæ, sed salubris ob redditam innocentiam. Iudas autem non est reuersus ad Iesum, sed abiit ad sacerdotes & phariseos, retuli: funestam pe-

DE MISERICORDIA DO:

amiam inde confugit ad infeliam laqueum, & crepuit
 medius. Hæc ad nostram institutionem in suis discipulis
 permisit dominus. Vides duorum Apostolorum peccan-
 tium quam diuersus sit exitus. Iudas toties domini man-
 suetudine prouocatus ad resipiscentiam, persistit in im-
 pio proposito. Sed Petrus ad intuitu Iesu, recordatus ser-
 monis dominici, statim agnouit seipsum, ac uelut indi-
 gnus presente domino, subducit sese, non ad laqueum,
 sed ad fletum, hoc est non ad desperationem, sed ad reme-
 dium. Iudas imitatus Cain huius mali principem, agno-
 uit quidem peccati sui magnitudinem, sed non est recor-
 datus sermonum diuinorum, qui nusquam in libris sacris
 non inuitant ad reditum, prouocant ad pœnitentiam, &
 pollicentur misericordiam. Nam quæ pagina est in libris
 sacris, quæ non sonet dei misericordiam? Non loquor so-
 lum de libris noui testamenti, quæ lex est gratiæ, uerum
 etiam de ueteri testamento, quæ rigidior esse putatur. Au-
 diamus quam blande dominus apud Hieremiam sub per-
 sona sponsæ, quæ deserto marito, se prostituerat passim
 Hier. 3. omnibus, populum suum reuocet ad pœnitentiam: Con-
 uertimini, inquit, filij reuertetes, dicit dominus, quia ego
 Iob. 36. uir uester. Et apud Iob dominus reuelat aurem peccato-
 rum, ut corripiat: & loquitur, ut reuertantur ab
 iniquitate. Sed miseri, qui ad hæc domini uocem obdurat
 aures suas, similes aspidi surdæ, quæ studio obstruit au-
 res, ne audiat uocem incantantis sapienter: Hodie, inquit

MINI CONCIO D. ERAS.

psalmus, si uocem eius audieritis, nolite obdurare corda
 uestra. Hodie nostrum est, quamdiu sumus in hac uita,
 quæ donec manet, non desinit nobis loqui dominus, pro-
 uocans ad pœnitentiã, offerens paratã ueniã. Quid dixi
 ueniã? Maior est misericordia dei, quæ reuersis pollicetur
 opinam munificentia. Sic enim legimus in libro Iob:
 Si reuersus fueris ad omnipotentem, edificaberis, & lon-
 ge facies iniquitatem à tabernaculo tuo: dabit pro terra
 siliam, & pro siliâ torrentes aureos. Audiamus miseri-
 cordiam domini apud Esaiam inuitantem ad pœnitentiam:
 Si queritis, inquit, querite, conuertimini & uenite:
 si queritis finem malorum, ne querite à filiis hominum,
 in quibus non est salus, ne à maleficis, ne à laqueo,
 sed à me querite, qui solus & possum, & paratus
 sum ignoscere. Tantum auertimini ab his, quæ turpiter
 amastis, & cõuersi uenite ad me. Rursus apud eundem
 prophetam, uniuersum genus mortalium inuitans ad se,
 loquitur: Numquid non ego dominus? & non est ultra
 deus absq; me. Deus iustus & sanctus non est præter
 me: conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines
 terræ, quia ego deus, & non est alius. Hæc dominus loquitur
 gentibus idololâtris, homicidis, sacrilegis, paricidis,
 inastis, blasphemis: & tu miser per desperationem
 auerteris à domino? Olim quum impune regnaret inter
 gentes peccatum, misericordia dei uidebatur contracta
 intra angustos Iudæe terminos. Cæterum per Euange-

Iob. 22.

21.

45.

DE MISERICORDIA DO-

lium dilatata est misericordia per uniuersos fines terræ.

18. Apud Hieremiam item comminatur poenā obstinatis, sed offert paratam ueniam resipiscentibus: Si gens, inquit, illa poenitentiam egerit à malo suo, quod locutus sum aduersus eam, agam & ego poenitentia super malo, quod cogitavi facere ei. Et qui paulo ante minitabatur subuersionem, eradicationem, ac dispersionem, diuersa promittit, & subito, inquit: Loquar de gente & regno, ut edificiam, & ut plantem illud. Similiter apud Ezechielem, non solum promittit ueniam redeunti, uerum etiam ~~de uenientia~~ illam Græcorū prouerbio celebratam, hoc est, omnium superiorum malorum obliuionem: quum enim ante commemorasset omne genus facinorū ac flagitiorū, subiicit: Si autē impius egerit poenitentia ab omnibus peccatis, quæ operatus est, & custodierit uniuersa præcepta & seruet iudicium & iustitiam, uita uiuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor. Nunquid uoluntatis meæ est mors impij, dicit dominus deus, ac nō magis ut conuertatur à uis suis & uiuat: Et aliquāto inferius: Cōuertimini & agite poenitentiam ab omnibus peccatis uestris, & non erit uobis in ruinā iniquitas: projicite à uobis omnes præuarias uobis in ruinā iniquitas: in quibus præuariatī estis: & facite uobis cor nouū & spiritum nouū. Et quare moriemini dominus Israël? Quia nolo mortem morientis, dicit dominus deus, reuertimini & uenite. Quare desperas miser, qui

Ezcc. 18

MINI CONCIO D. ERAS.

deus in hoc misit filium suum in terras, ut spem bonā haberet: ipse nimirū est dei misericordia, de quo canit Psaltes: Suscepimus deus misericordiā tuam in medio templi Psal. 47. tui. Esto in templo, & amplectere misericordiam. Ille resurgens, clamat: Nolo mortem peccatoris, sed magis ut conuertatur & uiuat. Audi uocem hanc infelix peccator, ex cute letalem somnum, resurge cum Christo, ut uiuas in illo. Tibi reuixit ille, ne te semper occuparet mors peccatorum. Ac ne quis suspiciatur hanc dei clementiam non esse paratam: aut nō paratam, nisi his qui leuia quaedam & pauca commiserint, audi dominum clara uoce pollicentem: Quacumq; hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum illius non recordabor. Non excipit criminum genus, non perpendit magnitudinem, aut multitudinem admissorum. Tantum ingemisse, & parata est omnium superiorum criminum obliuio. Pro leuioribus commissis, sine quibus non uiuit humana imbecillitas, quotidie dei misericordiam inclamamus, dicentes: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: & audimur, si modo audierimus proximū orantem ut ignoscamus. Quin & in capitalibus admissis ordo quidam est, quemadmodum apud homines quidam leuius dormiūt, sic ut facili sibilo excitētur: sunt q̄ altis, ut clamore sit opus: sunt q̄ altissime, ut uix multa uellicatione expogescatur: ita apud deū alij leuius mortui sunt, alij grauius, alij grauisime. Nullū autem mortis genus tam

DE MISERICORDIA DO-

deploratum & conclamatum, quod ille sua uocā nō pro-
 pellat, ad cuius uocām resurgunt etiā hi, qui in monu-
 mentis sunt; neq; quenquam tam profundus mortis so-
 por occupat, ut per eum non possit excitari. Hoc triplex
 peccatorum discrimen pī scripturarum interpretes ex-
 istimant nobis significatum in tribus sūcricibus, quæ legi-
 mus à domino Iesu reuocata in uitam. Archisynagogi fi-
 liam, puellam duodecim annos natam excitaui in ædi-
 bus, paucis admissis testibus, uenitq; proferri quod erat
 gestum. Hi sunt qui primum nō ex destinata malitia, sed
 uel per lubricum ætatis, uel per imbecillitatem huma-
 nam sic in crimen aliquod prolasi sunt, ut nondū in ma-
 lo callum duxerint, nondum fœdus rumor ex scelere cō-
 tractus sit. Hos porrecta manu facile erigit dominus Ie-
 sus, tegens etiā illorum turpitudinem, & pudori con-
 sulens. Cæterum uiduæ filiam excitaui maiore negotio
 iam cadauer efferebatur ad sepulchrum, In tempore ue-
 ro factus obuius dominus, commotus mulierculæ lacry-
 mis, iubet sisti loculum, erigit adolescentē. Is primū resi-
 det, mox loquitur, mox exiit e loco, ac matri reddi-
 tur. Hi nimirum sunt, qui cō progressi sunt in uitij, ut
 nec infamia reuocari poterint à peccando: hi per publi-
 cam pœnitentiam paulatim reuocantur ad uitam. Resi-
 det enim, qui peccare desinens erigit se ad propositum
 uitæ melioris. Loquitur, qui confessus suam turpitudi-
 nem, agnoscit dei misericordiam. Redditur uiuus matri

MINI CONCIO D. ERAS.

qui peractis remedijs, restituitur ecclesie communioni.
 Lazarus autem iam factus erat in monumento. Tantum de
 fletur à desperantibus sororibus & amicis, hic Iesus iu-
 bet ostendi sepulchrum, lacrymatur, infrenit & turba-
 tur spiritu, iubet tolli saxum, magno clamore iubet pro-
 dirc foras, prodit, sed obuinctus, soluitur atq; ita demum
 redditur sororibus. Non magnum erat domino suscitare
 exadauer quadriduanum, maius est excitare peccatorem
 qui iam annis quadraginta in omni turpitudinis genere
 non uiuit, sed computruit. Puer, inquit, centum amo-
 rum morietur, et peccator centum amorum maledictus erit.
 Et hunc dignabitur suscitare dñs Iesus, modo tandem
 audiat uocantē. Quotidie clamat, surge puella, surge a-
 dolesans, Lazare ueni foras. Sed heu plerique plus
 quam mortui, non audiunt uocem reuocantis in uitam.
 Quid autem est audire nisi credere? Incredulitas obtu-
 rat aures impiorum, quo minus uox scripture diuine pe-
 netret in animos. Rogemus domini misericordiam, di-
 gnetur intendere uocem suam omnipotentē, talibusq; mi-
 seris ac deploratis occinere: Surde & mute spiritus, ego
 precipio tibi, exi ab eo, & amplius ne introcas. Iā quo
 rectius pspicias q̄ parata sit misericordia domini resipi-
 scētī, audi David: Dixi cōfitebor aduersum me iniustitiā
 meā dño, & tu remisisti impietate peccati. Nōdū cōfesso, sed
 tātū meditātū cōfessionē occurrit misericordia. Ingemisce
 cōfiteri, sed corā dño. Multi ingemiscūt apud hoīes, plorat

Esā. 68.

Mar. 9.

Psal. 31.

DE MISERICORDIÁ DO-

apud homines, confitentur apud homines, scindunt uestes, sed apud homines, induunt cilicium, aspergunt capiti cinerem, sed apud homines. Que si fiant apud deum, hoc est, ex toto corde, ex synaro affectu, non cessat misericordia domini. Scindite, inquit, corda uestra et non uestimenta uestra. Nam cor contritum & humiliatum deus non despiciet. Ploremus, inquit psalmographus, coram domino qui fecit nos. Multi ieiunant, sed nõ eo ieiunio quod uult dominus: multi commutāt amictū, at nõ commutāt affectū, Et tamē incidit, ut hæc quoq; sint apud homines facienda, ut quos nostra malicia prouocauit ad peccandum, eos ad resipiscendū reuocet pœnitentia. Sed hæc inutiliter fiunt apud homines, nisi prius fiant in oculis dei. Confessus est iudas peccatum suū sed apud phariseos, si confessus fuisset domino, statim cõplexa fuisset eum clementissima domini misericordia. Et quo gratior sit domino nostra cõfessio, Osee propheta cõfessionis etiam formā nobis dicat: Tollite, inq̃t, uobiscū uerba, et reuertimini ad dominū, & dicite ei, omnē aufer iniquitatē & accipe bonū, & reddemus uitulos labiorū nostrorū. Reuertamur & nos, qui multis modis aberrauimus, ad eum, qui solus tollit peccata mundi, qui pro nostris peccatis effudit pretiosum sanguinem, dicamus illi: Aufer à nobis omne malum, quod perpetrauimus. Gratis ne? Et accipe bonum, quod bonum: uitulos labiorum nostrorum. Agemus gratias tuæ misericordiæ, cui debebimus quicquid

Iohel .2.

Psal. 50.

Ibid. 94.

Osee. 14.

MINI CONCIO D. ERAS.

quid post lapsum boni gesserimus, auferes à nobis quod nostrum est, & accipies à nobis quod tuum est. Vide uero quàm huic concinit propheta Iohel eandē sententiā alijs uerbis referens, siquidem apud hunc deus dira comminatus his qui negligenter oblatam ipsius misericordiam, sic infert, Conuertimini ad deum uestrum, quia Iohel. 2. benignus & misericors est, patiens & multæ misericordie, & præstabilis, siue ut Græci codices habent, μετανοῶν, hoc est, pœnitens super malicia. Deijcit te magnitudo criminum, sed erigat magnitudo misericordie diuine, cam uide quot modis exaggeret propheta. Benignus est, pro quo septuaginta uerterant, ἐλεήμων, hoc est, misericors. Id quanq̄ satis erat, ne desperaremus ueniā, addit, & miserator, quod septuaginta, οὐκ ἐλεῖ μὲν, ut intelligamus illum nostris malis etiam indolescere, non solū succurrere. Nec hoc contentus, addit patiens, quod significantius Græce dicitur μακροθυμῶς, hoc est leni animo, minimeq; celer ad uindictā, quæ admodū humana misericordia facile uertitur in indignationē. Et adhuc desperas o peccator. Audi igitur quod sequitur, & multæ misericordie, quod græcis est, πολυέλεος. Si multa sunt peccata, ne diffide, multa est misericordia: Quid nūc superest, nisi ut cōuertaris & adeas inuitantē? Sed terrēt minæ supplicij, audi & respira, & præstabilis super malicia. Inartū quare quod Septuagita uerterāt μετανοῶν hoc est, pœnitēs, d. uus Hieron. uerterit præstabilis, nā

DE MISERICORDIA DO-

Latinis prestabile dicitur, qd' prestari, hoc ē, effici pōt:
malicias aut dixit afflictiones quæ nostris peccatis debe-
bātur. Aufert peccata, remittit æternā pœnā cōmeritā.
Quid igitur superest, nihil, nisi ut agnoscas dei misericor-
diā. Nimirū hoc ē, qd' sequitur apud Iohēlem: Et dimittet
post se benedictionē, sacrificiū et libanē dño deo nostro
Videlicet hoc erat qd' Osee dixit, uirtulos labiorū, id ē, sa-
crificiū laudis & gratiarū actionis. Si qs grauius ac fre-
quēter offendisset hominē, q̄ difficilis recōciliatio, q̄ me-
mor iniuriarū animus, q̄ tarde senescit ira, q̄ facilis qua-
uis ex causa relapsus ad ueterē similitatē, q̄ morose exi-
gitur offense pensatio: & tamē si sic quoq; recipiunt in
gratiā, clemētes uocātur. Deus toties offensus ultro pro-
uocat ad pœnitentiā, inuitat ad ueniā, remittit minas, con-
donat gehēne pœnā, offert p supplicio benignitatē, &
adeo nō auertit sese à respiciēte peccatore, ut ultro etiā
occurrat reuertēti, & obuijs (ut aiūt) uulnis excipiat con-
uersum. Nimirū hoc est qd' apud Zachariā pollicetur.

Zach .i. Cōuertimini ad me dicit dñs exercitūū, & cōuertar ad
uos dicit dñs exercitūū. Quid ē, cōuertimini ad me? ag-
noscite uestrā miserā & expetite meam misericordiam.
Quid est, & ego cōuertar ad uos? Ilico ex iudice factus
opulator, adiuuabo conatus uestros, ut qd' uestris uiri-
bus nō potestis efficere, meo fauore cōsequamini. Nemo
pōt salubriter odisse pētā suā, nisi des dederit, nisi ausē-
rat cor lapideū, et iſerat cor carneū: nisi p corde polluto
erect i nobis cor mūdū: nisi p spū prauo, spiritū rectū ino-

MINI CONCIO D. ERAS.

uet i uisceribus nostris. Sed quur hæc opa mihi sumitur in
 recēsendis aliquot ueteris scripturæ locis, quæ declarēt
 admirabilē dñi misericordiā? Tota ueteris istrumēti scri
 ptura undiq; nobis prædicat, occinit, iculcat dei miseri
 cordiā. Et ubi sunt illi phrenetici uerius q̄ hæretici, q̄ du
 os ex uno faciūt deos, alterū ueteris testamēti, q̄ tātū ui
 stus fuerit, nō etiā bonus: alterū noui, q̄ tātū bonus fuerit,
 iustus nō itē, nō saltē illā audiere cātionē quæ toties ite
 ratur i psalmis: Cōfitemini dño quoniā bonus, quoniā in
 seculū misericordiā eius? Vbi uesanus Manichæus, q̄ do
 cuit eū, q̄ nobis tā amāter locutus est p̄ prophetas, quiq;
 Mosi legē cōdidit, nō fuisse uerū deū, sed unū è noxijs
 demonibus? Idem deus est utriusq; legis, eadem ueritas
 eadem misericordiā per Iesum Christum dominū nostrū
 nisi quod in Mosi lege sunt umbræ, in Euāgelio ueritas
 in illa promissio, hic exhibitio: ibi multa et magna miseri
 cordia erga Iudæos, hic totus ille misericordiæ fons, uel
 mare potius exuberauit in omnes totius orbis nationes,
 inūdationē sua pluens et p̄fligās oīm mortaliū mala. Hoc
 uidel. erat illud felix diluuiū misericordiæ: uet. illud di
 luuiū seruatis paucis oppressit p̄ctōres, hoc salutare dilu
 uuiū, deletis crimibus seruat oēs credētes filio dei. Qui
 i ueteris testamēti libris respiscētib; Hebræis p̄mittit ue
 niā, idem præsens in Euāgelio clamat oibus: Venite ad
 me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam
 uos. Tollite iugum meum super uos, & inuenietis re
 quietem animabus uestris. Iugum enim meum suauē est,

Psal. 117.

Matt. 11

DE MISERICORDIA DO-

onus meum leue. Relege etiam Christi uitam, quid aliud uides quam perpetuam in omnes misericordiam? gratis sanabat egrotos, pauit famelicos, subleuauit periclitantes, mundabat leprosos, cecis impartijt lucem, debiles & mancos restituit, demonia profligauit, mortuos restituit, poenitentes absoluit. Rursus excute doctrinam illius uniuersam, quid aliud respicit, quam immensam dei misericordiam? Quot parabolis rem eandem inualcat animis nostris, ne qua posset elabi. Quid enim aliud agit parabola de oue reuicta humeris pastoris, de drachma perditâ & inuenta, de sanis quibus non est opus medico, de seruo cui donatum est omne debitum: rursus de foenatore qui donauit utrisque; debitoribus: de publicano et pharisæo, de uiatore saucio, quem Samaritanus curat, de oeconomico benigno in debitores, fraudulento in dominum: de filio prodigo reaptio? Quin ipsum Euangelij uocabulum, Nōne statim misericordiam pollicetur? Quid pollicetur? Cecis lucem, captiuis remissionem, confractis restitutionem, breuiter annuum acceptabilem domino, qui nihil aliud fuit quam salutem hominum. Iam ipsum nomen Iesu, hoc est, seruatoris, quid aliud pollicetur peccatori, quam salutem & misericordiam? Si iudicem professus uenisset erat quæ sibi quisque formidaret, nunc seruatorem audis, & desperas salutem? Denique quo certior esset fiducia salutis, quoniam incredibile uideri poterat sanguine hircorum ac uitulorum expiari tantam Lernam criminum,

MINI CONCIO D. ERAS.

quibus inquinatum erat genus humanum uniuersum, ipse dei filius conscendit aram crucis, ac pro nostris peccatis immolauit seipsum uictimam efficacem omnibus omnium peccatis expiandis. Atque ipsa cruce pendens orat pro crucifixoribus, pro conuiciantibus & insultantibus & tu putas negaturum ueniam agnoscenti peccatum tuum, & imploranti misericordiam? Confide misericordiam, & experieris misericordiam, fides nihil non impetrat à Christo. Qui diffidit medico, sibi obstat, quo minus recipiat sanitatem. In tantum uero non auersatur preces miserorum ad se clamantium deus, ut alienæ quoque precationi, si modo adsit fiducia, tribuat misericordiam. Clamat Cananæa, & sanatur filia, confidit Centurio, & restituitur famulus, rogat Archisynagogus, & reuiuiscit filia, deprecatur pater, & filius à pessimo demonio liberatur. Clamant apostoli: Domine serua nos, perimus, et

Matt. 3.

seruantur omnes. In multis non expectauit preces oris uidet fidem baiulorum, & dicit paralytico: Confide fili remittuntur tibi peccata. Tantum plorat mater & comites, & surgit extinctus adolescens: tantum lacrymantur Martha & Maria, & reuiuiscit Lazarus: plorat Maria peccatrix, ungit & osculatur, & audit: Remittuntur tibi peccata. Satis rogat, qui morbum agnoscit: uehementer rogat, qui plorat & confidit. Mulier profluuio sanguinis obnoxia furtim contingit uestem Iesu, & ilico sensit uim prodeuntis misericordiae. Multos item ali

Matt. 9.

Luc. 7.

DE MISERICORDIA D.O.

os sanatos legimus contactis uestibus Iesu. Adeo nusquam non est parata illius misericordia, & ad quamuis occasionem subleuat miseros. Si non audes compellare Iesum, si non potes contingere Iesum, saltem furtim continge simbriam, adito sanctum aliquem, in quo relucet pietas ista ut suis precibus te comēdet misericordi domino. Per hos enim exerit saepe uirtutem suam, undiquaque paratus ad conferendam omnibus salutem. In hoc uenerat, hic erat cibus quo pascebatur, ut peccatores adduceret ad poenitentiam. Quin & in Genesi quum impij sceleribus suis prouocassent iram domini, tamen ad preces Abrahæ tot ciuitatibus exitio deuotis ueniam daturus erat dominus, si deam ibi iustos inuenire contigisset. Commeruerat inter natione deleri populus Israëliticus, & dominus ad unius Mosi preces cohibet uindictæ gladium. O cecos, o ingratos, qui tam obuiam, tam ubique paratam domini misericordiam negligunt, sed infeliciores qui desperant quod ultro, quod gratis offertur. Facile placatur, qui nolens ul-

Ezec. 18

Quid enim aliud sonat illa uox: Et quare morie mini domus Israël? Rursum alibi deplorat, quod expar derit manus suas tota die ad populū incredulū & cōtra

Mich. 6.

dicentē. Iterū apud Micheā. Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi, respōde mihi, Similiter apud

Esaiæ. 5.

Esaiā: Quid est quod ultra debui facere uincere me, et nō feci ei? Dñs nihil nō facit, ut nos seruet, & nos uolentes abijcimus spem salutis? In Euāgelio lacrymis etiā profē-

MINI CONCIO D. ERAS.

quitur Hierosolymam, quæ sibi pertinacia peccandi exitium accersebat. Quoties, inquit, uolui congregare te, si Luc. 18. cut gallina congregat pullos suos sub alas, et nolulistis? Dominus clementissimus plorat, quod non liceat seruare miseris, et nos illi diffidimus, quasi seruare nolit? In Euangelio tota domus perstrepat gaudio, quod filius qui mortuus fuerat reuixerit: qui perierat, reaptus sit. Pater ille bonus cohortatur totum angelorum ac sanctorum cœtum ad commune gaudium, quod unus peccator reductus sit ad poenitentiam: et tu miser desperas, et tibi salutem inuidens, et domino tam ingens gaudium? Quem cruciat peccatorum interitus, quem exhilarat impiorum conuersio, eum credimus negaturum ueniam respicientibus? Vocat omnes ad nuptiale conuiuium, uult impleri domum suam, etiam cecos et claudos compellit intrare. Quid tu resistas miser? Quir non potes auelli a porcorum siliquis? Quir pugnas aduersus misericordiam domini? Prouer. 1. Sapientia dei Christus est. Ea iuxta Solomonem egressa domum paternam, uenit in mundum, foris prædicat, et in plateis dat uocem suam, in capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert uerba sua, dicens: Usque quo paruuli diligitis infantiam, et stulti ea quæ sibi sunt noxia cupiunt, et imprudentes odio habebunt scientiam? Conuertimini ad correctionem meam. En præferam uobis spiritum meum, et ostendam uobis uerba mea. Quid est stultius quam ob res fluxas ac momentaneas priuari bonis æternis? Quid sapientius,

DE MISERICORDIA DO-

brevi tolerantia lucrificare immortalitatem? Desipiunt igitur omnes qui perseverant in peccatis: sapiunt qui uitam in melius commutant. Quantis laboribus scrutamur rem uilissimam in metallis, & tantum thesaurum oblatum, & gratis oblatum aspernamur: aut quod stultius est desperamus? Diues est in misericordia deus. Opum humanarum thesaurus exhauritur largiendo, misericordie thesaurus non potest exhauriri. Addam & illud, quo magis adinam omnibus uenire desperationem. Obstrinxit homini deus suam fidem, nec, ut ait Paulus, seipsum abnegare potest. Non recusat argui, si quod pollicitus est, non praestiterit. Sic enim loquitur apud Esaiam populo undiq; contaminato: Lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum uestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruersae, discite benefacere: querite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite uiduam, & uenite & arguite me, dicit dominus. Audis peccator, quid aliud requirit abs te misericors dominus, nisi uite mutationem? Et ne quid deiciat animum tuum flagitiorum enormitas, audi paratam omnium ueniam: Si fuerint, inquit, peccata uestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi uermiculus, uelut lana alba erunt. Si uolueritis & audieritis me, bona terre comedetis. Quis tam demens, qui nolit seruari? Quid scilicet quam audire patrem amantissimum nihil imperantem, nisi quod ad nostram pertinet felicitatem? Si uolueritis

Esai. i.

itis

MINI CONCIO D. ERAS.

Vitis, inquit, & audieritis. Nemo seruare potest inuitū.
 Salus autem per fidem, fides per auditum. Prope est ser-
 mo salutaris in corde tuo & in ore tuo. Tantum ne clausē-
 ris aures cordis. Iam si rex quispiam perduellionibus aut
 lese maiestatis conuictis ita loqueretur, quicquid hactē-
 nus tentatum aut gestum est, totum condono, parata est
 omnibus uenia, modo posthac à simili facinore conque-
 scant. Nonne omnes fatētur prodigiosam principis mi-
 sericordiam, qui nec in corpora fontium scuiat, nec bo-
 na fisco suo applicat? Deus autē etiā p̄uenio inuitat ad cor-
 rectionem uitę. Bona, inquit, terrę comedetis. Prorsus
 enim indigni sunt ut fruātur huius mundi bonis, qui lar-
 gorem omnū suis sceleribus offendunt. Sed quanto mi-
 nuscētius est, quod nobis promittit Euangelii: Dabo uo-
 bis cor nouū, dabo spiritū nouum, per quē ex mancipijs
 diaboli fietis filij dei, per quē efficiemini mēbra filij mei
 unigeniti, per quem succedetis in hereditatem regni cęle-
 stis. Hic est, inquit, filius meus dilectus, ipsum audite.
 Quir ō Iudęe à ueritate aures auertens, conuerteris ad
 fabulas Talmudicorum & Deuterotarum? Quir tu mo-
 rosophe obturatis aduersus hunc doctorem auribus, Ple-
 tonibus auscultas et Aristotelibus? Quir infelix Eue pro-
 genes audis serpentem uanis promissis ad exitium pro-
 licientem, & non audis dei filium ad eterne felicitatis
 consortium inuitantem? Pœnitentiā, inquit, agite, instat
 regnū cęlorū. Filius promittit, pater fideiubet, datur in-

DE MISERICORDIA DO²

Act. 2. *terim arrabo spiritus: & tu dubitas amplecti tantā felicitatem oblatam? Nec alia uox est apostolorum, quā do²mini. Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisq; uestrorum, & accipietis donum spiritus sancti. Ac mox: Seruamini à generatione ista praua, ut seruemini: relinquitte uitam spurcam, scdam, miseram, & accipite uitam æternam. Accurrunt milites, publicani, meretrices, idololatra, parricide, magi, lenones, inæsti. Nullus excluditur, omnibus ex æquo patet aditus ad misericordiam. Nō imputatur uita superior, modo pœniteat. Ne uero putes hanc domini misericordiam ultra baptismum non porrigi, quamuis Montanus à baptismo prolapsis occludat fōres ecclesie, dominus nunquam occludit ostium regni celestis. Datus est semel ingressus in ecclesiam per baptismum, cuius typum gerit arca Noë, sed relicta est per dei misericordiam omnibus secunda post naufragium tabula, imò reditus in arcam per pœnitentiam. Nec enim iteratur baptismus, quemadmodum nec mors Christi, sed superest aqua lacrymarum, qua iam exterguntur sordes criminum: superest nitrum salutiferæ contritionis, & herba Borith. Oportebat quidem eos, quibus semel gratis condonata fuerunt omnia peccata, quiq; confepulti cum Christo, per baptismum cum eodem resurrexerunt in uitæ nouitatem, perseuerare in tanto dono, quod acceperāt. At misericors & miserator dominus*

MINI CONCIO D. ERAS.

non ignorans imbecillitatem humane nature, pœnitentiæ remedium usq; ad finem uitæ omnibus paratum esse uoluit. Verum quoniam nulli certus est mortis dies, uigilandum est omnibus, ne contemnunt dei bonitatem: sed si relapsi fuerint, statim properent ad remedium, prius quàm morbus assuetudine reddatur immedicabilior. Quidam olim ingenti periculo differebant baptismum usq; ad extremum uitæ diem, quos alij clinicos, alij aspersos appellabant, ueluti Christianos parum pœnitentior: sed maiore periculo peccator prorogat pœnitentiæ remedium, quod nusquam non est paratum. Non semper adest baptistes, sed uel in lecto cubans potes iniustitiam tuam confiteri domino, uitæq; correctioris propositum sumere. Non semper adest, qui corpus abluat, semper ad sunt lacrymæ, quibus abluas animæ sordes. Nec sine causa dubitatum est, an efficax esset ille baptismus, quo iam desperata uita, ac tantum non animam agentes aspergebantur uerius quàm tangebantur. Declarabant enim se perpetuo peccaturos fuisse, si perpetuo licisset uiuere. Sed multo iustius dubitatum est à magnis uiris, an frustra sit pœnitentia, quam studio dilatam, iam hinc exituri suscipiunt, non suscepturi nisi mors urgeret. Quemadmodum enim terra frequenter irrigata cœlesti pluuia, nec aliud proferens cultori suo, quàm spinas & tribolos, execrabilis est & igni traditur: ita deus nonnumquam ob pertinaciter spretam ipsius bonitatem, tra-

DE MISERICORDIA DO:

dit eos in reprobum sensum. Quare consultissimū est fra-
 tres dilectissimi, non in longū proferre correctionem ui-
 tæ, sed protinus ad uocem inuitantis domini exuere uete-
 rem hominem cum factis suis et concupiscentijs, ne toties
 non exauditus dominus, uicissim non audiat nos claman-
 tes ad ipsum. Terribilis uox est, qua comminatur his qui
 misericorditer uocantem nolunt audire. Quia, inquit, uo-
 caui & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui
 aspiceret: despexistis omne consilium meum, & increpa-
 tiones meas neglexistis. Ego quoq; in interitu uestro ri-
 debo & subsannabo, quum uobis id quod timebatis ad-
 uenerit. Quum irruerit repentina calamitas, & interit-
 us quasi tempestas ingruerit, quū uenerit super uos tri-
 bulatio & angustia: tunc inuocabunt me, & nō exaudiā.
 Mane cōsurgent, & non inuenient me, eo quod exosam
 habuerint disciplinam, & timorem domini non suscepe-
 rint, nec acqueuerint consilio meo, & detraxerint uni-
 uerse correctioni meæ. Varijs modis deus corripit nos,
 ut corrigat. Tandem ubi pertinacia nostra uicit omnia re-
 media, desinit nos ut deploratos, proprioq; relinquit
 arbitrio. Quemadmodum medicus nihil non expertus
 quicquid ars potest ad depellendum morbum, ubi uidet
 ægrotum omnia pharmaca respucere, tandem illum suo
 morbo relinquit, tanquam qui nolit uiuere. Misericor-
 diam, inquit, & iudiciū cantabo tibi domine. Iudicij dies
 manet omnes, postquam hanc uitam reliquerint.

Prou. 1.

Psal. 100

MINI CONCIO D. ERAS.

Quam diu durat hęc uita, spes est misericordie. Ergo dum uiuus implora domini misericordiam. Verum qui agunt animam, aut quos extrema senectus grauat, iam quodam modo uiuere desierunt. Audis sapientis Hebræi consilium: Quisquis ex die in diem trahis funiculum iniquitatis, nec finem peccandi facis. Conuertere, inquit, ad dominum, & relinque peccata tua. Preare faciem domini, & minue offendicula. Reuertere ad dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem: & cognosce iustitias & iudicia dei, & sta in sorte propositionis & orationis altissimi dei, in partes uade seculi sancti cum uiuis & dantibus confessionem deo. Non demoreris in errore impiorum, ante mortem confitere. A mortuo quasi nihil perit confessio. Confiteberis uiuens, uiuus & sanus confiteberis, & laudabis deum, & gloriaberis in miserationibus eius, quam magna misericordia domini, & propiciatio illius conuertentibus ad se. Audis paratam magnam dei misericordiam, sed si uiuus & sanus confitearis domino. Quid autem dicimus de his quibus corpore iã defecto ad peccandum, tamen nõ ponit animus peccandi libidinẽ: quiq; quum ob corpus senio pr. emortuum, turpia patrare non possint, tamen nequiter dicere nõ desinunt? Quomodo uiui cõfitebuntur dño, qui prius uiuere desierunt, quam peccare? Quis & tu, cui floret etas, cur in dies, menses, & annos prorogas uitæ correctionẽ? Si corpus tuũ laboret hydrope,

Ecci. 17.

DE MISERICORDIA DO=

presto esset presens, artumq; mali remedium, num dices, anno proximo curabo morbum? Non sic desiperes fat scio, sed avidissime properares ad sanitatē. Et in animi morbis tanto periculosioribus, assas, recrastinas, comperendas, imò in mortis diem salutem tuam profers? Et quis tibi sponsor est, uel in crastinum diem uicturū te? Hec autem nequaquā eò spectant, ut cuiquam inuitiamus ueniēe desperationē, sed ut omnibus exaitiamus sine fine peccādi securitatem. Est peccatū quod nec in hoc seculo remittitur, nec in futuro. Auertat deus, ne quis nostrum eò usq; feratur. Et ideo tutissimum est uitare peccatum. Proximum est, ut protinus deleamus poenitentia quod admissum est incogitantia. Cadit et iustus in die septies, sed resurgit: quanquam hoc de leuioribus culpis dictum est. Et ideo frequenter atrociter comminatur in litteris sacris dominus, ne fiducia paratē ueniēe subinde reuoluamur in cœnum flagitiorum. Nec enim ideo datum est poenitentia pharmacum, ut uolentes perseueremus in morbo: sed ne qui forte recidit, pereat in æternum. Apud Amos frequenter intonat dominus, super tribus aut quatuor impietatibus: Nonne auersabor eos? Impietas est cogitare malum. Hic protinus erat resipiscendum sed maior impietas est uelle perficere, quod cogitaris: saltem ab hoc gradu referendus erat pes ad meliora. Grauisimum autem crimen est, q; animo flagitiose destinaris turpiter perficere. Nec hic resipiscimus, sed addimus

Amos. 2

3.

MINI CONCIO D' ERAS.

quartam impietatem, in malis nostris ducentes consuetudinem, & mala malis accumulantes. Nonne hic merito iam auerſetur uos dominus? Merito ſane, niſi miſericordia illius ſuperaret iuſtitiam eius. Vide quid poſt tam ſeueras minas ſequitur apud eundem prophetam: Hec dicit dominus domui Iſraël: Querite me, & inuenietis, quærit dominum & uenite. Audiamus dominum comminātem, ne peccemus, audiamus reuocantem, ne deſperemus. Alioqui uæ nobis, ſi quod per prophetam comminatur, faceret nobis: & poſt tertiam aut quartam impietatem auerteret à nobis ſuam miſericordiam, ac noſmet noſtræ uoluntati relinqueret. Imò cum pleriq; noſtrum male ageretur, ſi poſt milleſimam impietatem dominus auerteret faciem ſuam. Verum ſtatim ut cœperit ſeuire iuſtitia, interpellat miſericordia: Domine deus propitiuſ eſto obſecro, quis ſuſcitabit Iacob, quia paruulus eſt? Et rurſum: Domine deus quiſe obſecro: quis ſuſcitabit Iacob, quia paruulus eſt? Sic agit cauſam imbecillitatis noſtræ optima patrona miſericordia. Nunc audi quā paratū ſit uenia reſipiſcenti. Miſertuſ eſt, inquit, dominuſ ſup hoc. Non erit, dixit dominuſ. Vides quā prompta ſit poenitentia munitantis ultionem, ſi noſ uere poeniteat ad miſſorum, Non erit hoc, ait dominuſ. Obſecro, quæ mater tam facile placatur filio ſuo? Ita q; quum domini habeamus tam placabilem, quum interpellatricem tam efficaciẽ, quid eſt, quur aliquiſ ſui deſperãt, uel in uitijſ perſe

Amos . 5

DE MISERICORDIA DO:

ueret, uel cū Iuda fugiat ad laqueum? Ob hoc ipsum dō-
minus nostræ salutis modis omnibus consulens, passus est
summos ac probatissimos uiros in graui crimina prola-
bi, ut horū exemplo cōsolaretur et erigeret ad sp̄e ueniæ.
Quid in libris sacris laudatius rege Dauid? Rex erat,
propheta erat, uir erat iuxta cor dei, ex huius stirpe pro-
missus erat Christus. At in q̄ fœdum q̄ multiplex crimē
uir tantus prolapsus est? Audit à Nathan obiurgatio-
nem ac seuas minas domini. Dauid autē totam hęc iram
dei duobus uerbis uertit in misericordiā. Peccavi, inquit,

2. *Re.* 12. domino. ac mox Nathan: Dominus quoq; transulit pec-
catum tuum, nō morieris. Prolixæ sunt minæ, ut corrigā-
tur, sed q̄ expedita uox misericordiæ: Non morieris. Sic

Esai. 38. per Esaiam audit Ezechias: Morieris & non uiues. Fle-

4. *Re.* 20. uit Ezechias fletu magno. Nondum propheta mortis de-
nunciator egressus fuerat dimidium atrij, reuocat illum
domini misericordia. Reuertere, inquit, & dic Ezechie
duci populi mei: Hęc dicit dominus deus Dauid patris
tui, audiui preces tuas, & uidi lacrymam tuam, & sanauit
te. Die ab hinc tertio ascendes templum domini. De Ach

3. *Re.* 21 ab hoc testatur liber regum tertius. Non fuit alter talis si-
cut Achab qui uenundatus est ut faceret malū in conspe-
ctu domini. Et hic audit, occidisti, insuper & possedisti.
Siquidem occiso Naboth occuparat illius uineā, ille uero
tandē territus atrocibus minis scidit uestimēta sua, et ope-
ruit cilicio carnē suā, ieiunauitq; et dormiuit in sacco, &

Humiliter

MINI CONCIO D. ERAS.

ambulauit demisso capite. Durus erat Achab, sepe contempserat obiurgantē dominū, scelera sceleribus acuminularat, et tandem terretur metu malorū imminentiū potius quā resipiscit, & tamen immense misericordie dominus loquitur Helie. Nonne uidisti humiliatum Achab coram me, quia igitur humiliatus est mea causa, nō inducam malū in diebus eius. Si tanta uis est false penitentie, ut gladium ultorē extorqueat e mano dei, quid faciet animus uere mutatus in diuersum affectum, iamq; nō metu supplicij, sed amore dei detestans quod admisit? Hoc consilio passus est & Petrum, quem destinarat ecclesie sue principē insigniter labi. Tantū fleuit, & misericordiam est consequutus. Quum huic tradit oues suas, pro quibus mortuus fuerat, pascēdas, num exprobrat illi crimen ter abiurati domini? Nequaquā, iā enim totū hoc sic erat dilutū lacrymis, ut ne uestigiū quidē remaneret in memoria clementis domini. Prostratus est Paulus ecclesie dominice persecutor, & factus est doctor gentiū. Habemus magna exempla peccantiū, habemus & penitentiū, non oportet cuiusquā exemplo pro uocari ad peccandū, ne tentemus dominū, sed si quis peccato fuerit circūuentus, habet exempla penitentie ne desperet. Præpostere uero faciunt qui quos sequuti sunt peccantes, eosdē nolūt sequi penitentiā agentes. Quot sunt principes, qui suis adulterijs & homicidijs blandiuntur exēplo Dauid? Quāquā in Dauid extiterant alijs

DE MISERICORDIA DO-

qui tot egregie uirtutes, ut crimē hoc posset illarū pensa-
 tione cōdonari, sed utinā quemadmodū sequitur errantē
 ita sequatur et pœnitentem. Ipse peccatū suū traduxit p
 uniuersas orbis nationes, ac spretis aulæ delicijs, pro
 purpura sumit ciliciū, cinerē tāq̄ panē comedit et poalū
 suū misct fletu, lauat singulis noctib; lectū suū lacrymis
 & stratū suū fletu rigat. Nec puduit illū oībus peccatori-
 bus dictare ac præcinere armē pœnitētiae: Misere mei
 deus, secundū magnā misericordiā tuā. Et secundū mul-
 titudinē miserationū tuarū dele iniquitatē meā. Iudex erat
 & pronūciauerat aduersus seipsum sententiā capitalem
 Nā uehementer indignans: Viuit, inquit, dominus, quia
 filius mortis est qui fecit rē hāc. Nō potuit euidentius cō-
 demnari q̄ uocē propria. Deus erat iudex, & tamē uelū-
 ti uersa persona detulit ipsi reo iudiciū. Captus est iu-
 dex, & uicit qui detulit iudiciū: uictus est feliciter Da-
 uid, uicit misericorditer deus, dum peccatorem sui obli-
 tum ipsi ostendit. Antea au uictor ac temulentus infelici
 prosperitate, fruebatur adamata muliere, fruebatur dula-
 cissimo puero: uerū ubi conuersus esset ad dominum, tum
 demū uidit, ubi fuisset, et quid esset inter iustū & iniustū
 quemadmodū docet alia prophetia. Quū peccator ex ani-
 mo agnoscit turpitudinē suā, seseq; dignū supplicio fate-
 tur, tūc iustificatur dominus et uincit quū iudicatur, hoc
 est, quū iudiciū defert homini uelut ipse iudicandus. Cete-
 rū q̄ suā iusticiā constituūt, deū quodāmodo faciunt iustū

Psal. 50.

2. Re. 32

MINI CONCIO D. ERAS.

stium & mendaciam, qui misericordiam suam agnosci uult
 in omnibus, & gaudet nostrā iniustitiam in suam gloriā
 uertere, dū ubi exuberavit peccatum, ibi exuberat illius
 gratuita beneficentia. Non sic ille uetus Adam, sed ap-
 pellatus ad confessionem reijcit culpam in uxorem. Itidē
 illa prouocata ad confessionem, confert crimen in serpen-
 tem. Si nouissent dicere canticum Dauid: Miserere mei
 deus, non exulassent ē paradiso. Ab his maioribus nō de
 generans Caim, Quid dicit ad pœnitentiam prouocatus
 à domino: Num ego sum custos fratris mei? Si dixisset,
 peccauī, miserere, & si dixisset ex animo, parata erat
 dei misericordia. Est dolor iuxta carnem, qui moriē pa-
 rit, qualis erat Iudæ: sed rursus est dolor secundum de-
 um, qui salutem adfert & solidum gaudium. Paulus te-
 nere diligens omnes suos, tamen gaudet quod Corinthi-
 os in huiusmodi dolorē cōicērit, dānato eo, q̄ rē habue-
 rat cū uxore patris, siquidē ex huiusmodi dolore uelut
 ex amaro pharmaco sequitur ppetuū gaudiū. Et interim
 certa salutis spes admixta pœnitētiæ tēperat doloris a-
 maritudinē. Ita Dauid quū ingenue confessus esset pecca-
 tū suū, ac cōmeritam dei uindictā, audi quantū sp̄i cōcē-
 perit ex misericordia dñi. Asperges me, inquit, dñe hy-
 sopo & mūdabor, lauabis me, & super niuē dealabor.
 Nō ex suis benefactis, sed ex aspersione sanguinis agni
 immaculati pollicetur sibi mūdiciē, quūq; agnoscat sese
 ex utero matris sordibus inquinatum tamen ex hoc la-

Psal. 50.

Gene. 4.

Psal. 50.

DE MISERICORDIA DO:

uacro sperat cādorē innocētię, cui cedat etiā cādor niuis
 Nec solū sperat rediturā innocētiā, uerū etiā pñę mōrō
 rōrē, uertēdū i spūale gaudiū. Auditui, inquit, meo dabis
 gaudiū & letitiā, & exultabunt ossa humiliata. Ređ
 de mihi letitiā salutaris tui, & spiritu principali confir=
 ma me. O miram peccatoris fiduciam, etiam amplius qđ
 dam sibi promittit: Et exultabit, inquit, lingua mea iusti=
 tiam tuam. Domine labia mea aperies, & os meum an=
 nunciabit laudem tuam. Expertus tantam domini mise=
 ricordiam, hortabitur & alios ut resipiscant. Ita domi=
 nus Petro: Et tu conuersus aliquando, confirma fratres
 tuos. Perierat Dauid, si iustitię se se cōmississet, sed hac
 parte inferior appellauit misericordiam, & ideo miseri=
 cordias domini cantat in eternū. Qui litem agunt apud
 homines, quoties de causa periclitantur, si queant, ap=
 pellant aliud tribunal, quanq̄ incerti an illic sint exper=
 turi iudiciū æquiozem. Neq; enim raro fit, ut qui appel=
 lauit, suo malo appellarit. Nobis autem charissimi, lon=
 ge tutissimum est, non contendere cum iustitiā dei, hoc est
 non iactāre aduersus stimulum calēs, sed protinus ap=
 pellare tribunal misericordię. Et in humanis quidem iu=
 dicijs nihil aiunt esse tutius, quā si quo liceat sūco pne=
 gare crimen intentatum, & rhetores miserrimum cau=
 se statum esse docēt, quan uocant deprecationem, quā
 reus dicit, peccavi, ignosce. Hic contra nihil tutius quā
 ultero confiteri, quicquid admissum est, & implorare iu=
 stitiā.

Luc. 22.

MINI CONCIO D. ERAS.

dicis misericordiam. Huc quum in omnibus sacris libris nos tam amanter prouocet diuina bonitas, huc quum tot insignium uirorum exempla cohortentur, quum inueniatur qui sui desperans malit in malis consensescere? In deo qui simplicissima natura est, nihil est, quod cum alio pugnet, & tamen si spectemus ea, quae nobis eueniunt, uideatur certamen esse inter dei iustitiam & eius misericordiam. Iustitia uocat ad poenam, sed misericordia iuxta Ia tibi dictum κατανυχῶσαι τὸν κέρον, hoc est, exultat aduersus iudicium ueluti uictrix. Quis unquam occlamauit, Iesu miserere, quin ilico misericordiam sit adeptus? Clamat Cananea: miserere domine, & sanatur filia. Clamet & unusquisque peccator: miserere domine, et sanabitur anima. Clamat mendicus ille caecus: miserere fili Dauid, & abiecto palliolo recipit oculos. Clamemus & nos: miserere Iesu fili dei, clamemus fortiter & constanter inter medias obstrepentium malarum cogitationum turbas, & ex huius mundi mendicis faciet regni caelestis heredes. Quisquis ambit huius uitae commoda, caecus est, mendicus est, in sordido pallio stipem rogat à populo. Qui regnum ambiunt, etiamsi rem magnam ambire uideatur, nihil aliud quàm stipem misere mendicant à turba. Qui uenantur honores & quamlibet amplas dignitates, populo occlamant: miseremini, date stipem. At si quis acclamet, Iesu domine miserere, paratus est ille dare nobis seipsum. Restat domiuus, uocat ad se, quin accura-

Iacobi .2

DE MISERICORDIA DO

ris infelix? quur cessas in pannis tuis infelicibus? Patet ara misericordiae, & tu te uertis ad uimam de mentie. Aperitur asylum diuine clementie, & tu profugis in bathrum infelicis desperationis. Seruator porrigit tibi manum, & tu auertis uultum. Reseratur tibi coelum, et tu te proripis ad precipitium. Aperitur tibi diuine bonitatis gremium, & tu fugis ad infelicem laqueum. Latro audit in cruce: hodie mecum eris in paradiso, & tu te ipsum addicis gehenne.

Sed iam tempus est ut absoluaui quod postremo loco sum pollicitus, quibus modis potissimum extorquenda sit dei misericordia. Nam de precibus, lacrymis, ieiunio, ciliicio, cinere, hoc est, de corde contrito iam sparsim dictum est in tota oratione, atq; hæc quidem impetrant dei misericordiam. Cæterum beneficentia in proximum extorquet etiam, ut ita loquar. Qualem quisq; uult esse deum in se talem se præbeat proximo suo. Græcorum prouerbio dicitur: Gratia gratiam parere, apud nos uero misericordia parit misericordiam. Date & dabitur uobis, remittite & remittetur uobis: & qua mensura mensi fueritis proximo, eadem deus metietur uobis. Misericordiam autem siue eleemosynam appello, non solum quando remittitur uindicta, aut subleuatur egestas proximi, sed officium quod cum quod pio animo conferatur in fratrem. Qui doat errantem, qui corripit delinquentem, nonnumquam & qui uerberibus castigat peccantem, si id faciat Christiano affectu, misericordiam com-

Luc. 6.

MINI CONCIO D. ERAS.

fert in proximū, qui exhortatur cessantes, qui consolatur
 afflictos, qui in spem erigit desperantes, misericors est in
 proximum suum, & misericordiam dei uel pensat uel p
 uocat. Neq; uero conuenit Christianorū misericordiā es-
 se uulgarem, mendico stipem dat etiam ethnicus, amico
 periclitanti succurrit etiam quilibet, errata quaedam con-
 donant etiā gentes. Qualē oporteat esse nostram miseri-
 cordiam docet Euangeliū: Estote misericordes, ut sitis si *Luce. 6.*
 filij patris uestri, qui in caelis est. Si uulgaris est dei in nos
 misericordia, sufficiat nobis & in proximum uulgaris
 misericordia. Quod si ille solem suum iubet oriri super
 bonos & malos, & tam diuitem huius mundi prouen-
 tum patitur esse communem pijs & impijs, si uolumus
 illius germani uideri filij, simus & nos benefici, non so-
 lum in amicos, cognatos & bene meritos, sed etiā in alie-
 nos, etiā in inimicos ac male meritos. Si deus pro nobis
 idololatrie ac gehennae filijs unicum filium suū tradidit
 magnū uidetur si nos uicissim in inimicū officium cōserimus
 qui uel ob hoc frater est, quod homo est? Et si dñs iustus
 pro peccatis nostris semetipsum immolauit in ara crucis,
 magnū uidetur, si proximo remittimus iniuriam? Qua
 frōte peccator clamat, miserere mei deus, q̄ fratri suo ne-
 gat misericordiā? Nōne is merito audiet illud ex Euāge-
 lio: Serue nequam, omne debitum remisisti tibi, nōne *Matt. 18*
 oportuit & te misereri conserui tui? Quicquid benefi-
 centiae contulerimus in proximū, id dominus patitur si

DE MISERICORDIA DO-

bi imputari, quum nullius egeat, & quanquam quicquid
 in fratres nostros collocare possumus officij, id totum eni
 mulatissime collocatum est prius in nos à deo, tamen pin
 de quasi nostris in proximum benefactis obstringatur,
 polliatur se cum fœnore multo repositurum mensuram
 bonam, confertam, & coagitatam. An non est bona
 mēsurā, quum pro pauperi collecto hospicio dominus te
 recipit in regnum cœlestē? Optima ditescendi ratio est,
 huiusmodi benignitate pauperescere. Prudentes huius
 mundi non sinunt pecuniam suam in scrinijs otiosam es
 se, sed apud mensarios deponunt, ut pariat usuram. Qui
 cœlestibus bonis uolunt ditescere, cum hoc liberalissimo
 fœneratore rem habeant. Beatos appellamus diuites, &
 in Euangelio beati dicuntur misericordes, quoniam ipsi
 misericordiam consequuntur. Fœneratur, inquit, sapiens
 ille Hebræus, dño, qui miseretur pauperis, & uicissitudi
 nem suam reddet ei. Et propheta: Peccata, inquit, tua ele
 mosynis redime, quoniam ut ait apostolorum princeps
 Charitas operit multitudinem peccatorū. Audis pmuta
 tionem, sed cum ingenti lucro. Similiter & Psalter ille
 mysticus, Beatus homo qui miseretur & cōmodat, Fœ
 nerat igitur deo, quisquis amore dei beneficium collocat
 in proximum. Audis mutuum, audis fœnerationem, au
 dis redemptionem. Quisquis læsit proximum, obnoxia
 us est illi, quem læsit: Quisquis officio iuuat proximum
 obstringit illum quem afficit beneficio. Ne exige uindi
 ctam

Matth. 5

Prou. 19.

Daniel. 4

1. Pet. 4.

Psal. 111.

MINI CONCIO D. ERAS.

Etiam ab eo qui lesit, sed cum deo permuta, cōdona proximo pauca leuiq; delicta, & deus ex pacto tibi donabit uniuersa. Ne repete mercedem à proximo, cui benefeceris, sed à deo reposca, quicquid erogaris, & ille pro tēporarijs reponet aeterna. Varia sunt sacrificiorum genera, quibus placatur deus, hymni spirituales, cantus, preces, uigilie, ieiunia, uilitas uestium: sed nullum sacrificij genus efficacius, quàm misericordia in fratrem. Itē, inquit dominus, & discite quid sit: Misericordiam uolo, & non sacrificium. Non damnat sacrificia, sed omnibus preferi misericordiā. Quod nos dominus Iesus ore suo docere dignatus est in Euangelio, id multo ante docuit per os Michee prophetae. Quū enim dominus exprobrasset populo suo inuincibile in malis obstinātiā, populus anxius, quo pacto queat placare deum, merito tot sceleribus irritatū ait: Quid dignum offeram domino? Cur uabo genu deo exalfo? Nunquid illi offeram holocausto mata, & uitulos anniculos? Nunquid placari potest in milibus arietum, aut in multis milibus hircorum pinguiū? Nunquid dabo primogenitum meū pro salere meo, fructum uentris mei pro peccato anime mee? Hactenus populus, intelligēs nullū ab hoīe sacrificiū immolari posse satis idoneū peccatis expiādis, etiam si supra multa arietū milia, primogenitū filiū, quo nihil habet charius, immolaret: sed indicat ppheta sacrificiū efficacius, quo statim placatur ira dei: Indicabo tibi o hō, qd sit bonū, & qd

Osee. 6.

Mich. 6.

DE MISERICORDIA DO-

dominus quærat à te: utiq; facere iudiciũ, & diligere mi-
sericordiam, & sollicitum ambulare cum deo tuo. Quid
est facere iudiciũ? Neminem ledere. Quid est fa-
cere misericordiam? Etiam immerentibus beneficare.
Paulus apostolus addit insuper aliquid Encomio miseri-
cordiæ: Si tradidero, inquit, corpus meum ita ut arde-
am, charitatem autem non habuero, nihil mihi pro-
dest. Magnam rem præstitit Abraham, qui paratus
erat, unicum filium quem diligebat, immolare: sed
plus præstitit, si quis proprium corpus amore dei
tradat incendio. Atqui hoc quoq; sacrificio gratior est
charitas. Porro charitas in proximum quid aliud est,
quàm misericordia. Itaq; quum omnes in omnibus assi-
due egeamus dei misericordia, perpetuo nobis studiũ esse
debet, ut mutua misericordia nos inuicem subleuemus, &
alij aliorum onera gestantes inuicem, impleamus legem
Christi, quæ misericordiam exigit potius quàm sacrifi-
cium, & suam nos misericordiam redimere uult miseri-
cordia collata in proximum. Verum ut gaudio gestit ani-
mus, quum repeto mecum, quanta sit in nos misericor-
dia domini, quamq; eam nobis parabilem esse uoluerit:
ita ingens dolor oboritur cordi meo, quoties contem-
plor, quàm rarum sit inter Christianos misericordiæ stu-
dium. Si uere misericordes essemus, etiam in Turcas se
profferret nostra beneficentia, congereremus carbones
igneos in capita illorum, ut uicti nostra bonitate, tandem

MINI CONCIO D. ERAS.

accederet ad religionis consortiū. Nūc Christiani Christiā
 nos bellis, latrocinij, furtis, rapinis crudelius inaccessimus
 ac uexamus, quā ullæ feræ genus inimicū infestant. Si
 questum spectes, quid aliud quā mutuo laniatu uiui-
 mus, pisciuritu? Quis compendioli causa non paratus est
 imponere fratri suo, cuius egestati uel gratis debebat suc-
 currere? Nūc ex inopia fratris intenditur indicatura. Mo-
 ritur frater inopia cibi. Quo maius uideo periculum, hoc
 illi carius uendo quod desiderat. Quā immūtis erga in-
 feriores ferocia, quanta inferiorum erga superiores re-
 bellio, quā nusquam synera charitas. Rixis, obtrecta-
 tionibus, sycophantijs plena sunt oīa. Nec solū leuē iniu-
 riam atroci talione pēsamus, uerū etiam immerētes ulro
 ledimus. Nec interim nobis uenit in mentem, quantam
 misericordiā dominus in nos effuderit: repetiturus utiq;
 quod dedit, nisi quod accepimus, refundamus in proxi-
 mū. Si queritis, inquit propheta, querite. Si querimus. Esa. 21.
 dei misericordiam, uere & ex animo queramus. Conuer-
 timini, & uenite. Illa se conuertet ad nos, si nos conuerta-
 mur ad illam. Venit ad nos dei misericordia, quū in ter-
 ras descenderet dei filius: nos uicissim ueniamus ad illā.
 Inclinat se dominus clemētissimus, ut absoluat adulterā, Ioan. 8.
 sed uicissim erigamus nos affectum nostrum ad inclinan-
 tem se nobis. Primus gradus est abijare mala. Sic medici
 primū corpus inaniūt, ut post iserāt succos meliores. Euo-
 me & tu peccator ex aīo tuo prauas cupiditates, quæ mili-

DE MISERICORDIA DO=

tant aduersus deum, libidinem, auariciam, luxum, arro= gantiam, iracundiam. Quum persistens in peccatis, im=
plorat dei misericordiam, nonne perinde facit, quasi ho=
stis armatus gladium & clypeum tenens petat pacem?

Matt. 7. Qui petit, accipit: qui querit, inuenit: qui pulsat, huic a= peritur. Si petitis misericordiam, uere petite: si queri= tis, uere querite: si pulsatis ostium misericordie, uere pul=

Luc. 15. Certe peribat filius ille profusor, sed iam relictis porcis, sed iam reuersus ad patrem: Pater peccauit in caelo & coram

ibidē. 13. te, fac me sicut unum ex mercenarijs tuis. Iam audi publi canum, qui ob conscientiam suorum criminum nō audet attollere oculos in caelum, nō audet propius accedere ad propiciatorium, sed procul stans tundit pectus suum, ac dicit: Domine propitius esto mihi peccatori. Petit, qui mutatis in diuersum affectibus, pro temulento fit so= brius, pro ganeone castus, pro nepote temperatus, pro rapae beneficus, pro mendaci uerax, pro ma= ledico benedictus, pro fucato simplex, pro uindicta mi= tis, pro crudeli misericors. Pulsat autem, qui pia im= probitate ueluti uim facit misericordie diuine, nuquam cessans misericordiam exercere in proximum. Clama domno: Miserere: sed si uis audiri, fac ut illum uicif= sim audias. Clamat ille in membris suis egenis & in= firmis. Hic si tu obturas aurem tuam, ille uicissim non audiet te clamantē ad se. Ille in suis pusillis refocillatur:

Alfo

MINI CONCIO D. ERAS.

ille in iisdem fuit, esurit, egrotat, affligitur: in iisdem ne-
 gligitur et offenditur. Sed impudētius etiā dicit dominō:
 Miserere mei: qui non solum claudit uiscera super fratre
 suo, uerum etiā uexat immerentem, opprimit imbecil-
 lem, traducit innoxium, spoliat inopem, imponit incau-
 to. In his factis perseverans, frustra inclamat dominū mi-
 sericordiam. Si qui Christum in suis membris non refecil-
 larunt, audiunt: Ite maledicti in ignem æternum, quid au-
 dituri sunt, qui Christum in suis membris conuicijs inas-
 sunt, conspuunt, irrident, cædunt, affligunt, criminantur,
 occidunt: Celebratur inter mimos, ni fallor, Publicanos, di-
 gna Christiano sentētia: Beneficium dando accepit, qui di-
 gno dedit. Quid hic contaris morosus expensor alienæ
dignitatis? Digno dedit, quisquis membro Christi dedit:
 digno dedit, quisquis fratri dedit. Deniq; digno dedit,
 quisquis amore Iesu dedit homini. Si queris lucrum, il-
 li foenera: si metuis malum, habes quo redimas. Post scē-
 uam obiurgationem, quid ait dominus in Euangelio?
 Veruntamen date eleēmosynam, & ecce omnia mun-
 da sunt uobis. Quum tempestas maris urget, non du-
bitas mercium quamuis preciosarum iactura redimere
 uitam: quum imminet uindicta dei, grauaris in pro-
 ximum erogare pecuniam? Quid non facis exorto in-
 cendio? Quod autem incendium formidabilius, quā ire
 diuinæ, quā exarserit in breui ira eius, nec ueris ad hoc
 extinguendum monstrato remedio? Quod, iniquis? quis

Mat. 15.

Luc. 11.

DE MISERICORDIA DO=

- Ecci. 3. monstrat? Optimus ille Sirach: Ignem inquit, ardentem
 extinguit aqua, & eleēmosyna resistit peccatis. Eleē-
 mosyna nescit ostentationem, alioqui perdit nomen suū.
 Qui præcimente tuba dant sportulas, non præbent eleē-
 mosynam, sed licitantur gloriam. Ea demum est eleēmo-
 Matt. 6. syna deo, quū nescit sinistra tua quid faciat dextera tua.
 Ecci. 29. Pone, inquit ille, thesaurum tuum in præceptis altissimi,
 & proderit tibi magis quàm aurum: conclude eleēmosy-
 nam in corde pauperis, & hæc exorabit pro te ab omni
 malo. Numquam tutius defoditur thesaurus, quàm in
corde pauperis: Hic longe melius includitur, quàm scri-
nijs ferreis. Obliviscere tu depositi: ignoret pauperi,
si fieri potest, autorem beneficij. Quum res posset in-
teressorem, non crit muta eleēmosyna, sed exorabit do-
minum, ut qui proximum subleuaris in aliquo malo, li-
bereris ab omni malo. Vultis audire loquentem eleēmo-
 Mat. 25. synam? Venite benedicti patris mei, quia quum esurirē,
dedistis mihi cibum: quum sitirē, dedistis mihi potum:
quum essem nudus, uestistis me: quum egerem lecto, col-
legistis me: quum egrotarem, inuisistis me: quum essem
in carcere, uenistis ad me. Illi non meminerant officiorū,
 & dicūt: Domine, quādo uidimus te egentem his rebus,
 & suppeditauimus tibi? Pars altera cōmemorat suas uir-
 tutes, & audiunt: Ite in ignem æternum. An non hic tem-
pestiua interpellatrix fuerit nobis eleēmosyna, quæ libe-
rabit à gehēna, hoc est, ab omni malo: & adiūget dño, &

liberabit dno

MINI CONCIO D. ERAS.

fontis est bonorum omnium? Quid igitur superest charissimi, nisi ut imploremus domini misericordiam, ut hoc quoque nobis largiatur, ut esse misericordes possimus in proximum, ne si hic illius misericordiam neglexerimus, post eam frustra requiramus: sed tanto seuerius iudicium experiamur, quanto fuerimus hic maiore misericordia prouocati, Vincat in nobis humanos affectus misericordia in fratres, ut in deo uincat erga nos misericordia iudicium. Ita fiet, ut concordibus animis simul misericordias domini cauteamus in eternum, profitentes miserationes eius esse super omnia opera ipsius. Cui laus & gloria per omnes fines terre in omne æuam. Concionem cantione finiemus.

ANTIPHONA.

Dominator domine deus, misericors & clemens, patiens & multe miserationis, ac uerax, qui custodis misericordiam in milia, qui aufers iniquitatem & scelera atque peccata, nullusque apud te per se innocens est.

VERS. Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te. COLLE.

Deus qui omnipotentiam tuam parando maxime & miserando manifestas, multiplica super nos gratiam tuam, ut ad tua promissa currentes, cœlestium bonorum facias esse consortes. Per dominum nostrum &c.

ERASMVS ROT. INTEGERRIMO

doctiss. q; patri Helie Marc. eo Machab. etno, ho-
noratissimi Machab. eorum collegij mo-
deratori S. D.

Mittimus libellum & breuem, & sero: sed quem
satis & prolixum, & satis maturatum, si
scias, quam nihil ocij mihi reliquum faciant ad gratifi-
candum amicis in huiusmodi materijs crebre egrota-
tiones: penè iugis occupatio, quum alijs in rebus, tū præ-
cipue in mittendis ac recipiendis epistolis: deinde studio-
rum labor, quem exigunt argumenta suscepta. Si satisfi-
ctum est uoluntati tue, uehementer gaudeo: sin minus,
arte promptam animi nostri uoluntatem probes, oportet,
si modo non falso nobis tua prædicatur humanitas.

Quum dabitur plus ocij, cumulatius tuo pio desi-
derio satisfaciemus. Bene uale cum hono-
rabili choro tuo, uir optime. Basileæ

3. Cal. August. An. 1524.

ERASMVS ROT. VENERABILI

Collegio uirginum Machabæitarum apud Co
loniam Agrippinam, Salutē in Christo I E
S V uirginis filio, ac uirginum omni
um corona.

A M iterum atq; iterum trage-
matis ac dulciarijs quibusdā pro-
uocat me uestra pietas, uirgines
optimæ, ut aliquo scripto simul
& thesaurū uestrū, quē sanē pre-
tiosissimū tenetis, exhibeam, & uo-
bis uestrū propositū cōmendem: in quorū altero religio-
sa quadā ambitione ducimini, quæ nō uestram queritis
gloriā, sed dei, qui in sanctis suis uere gloriosus est. In al-
tero sentio uos spirituale lucrū querere: nimirū illud ue-
nantes, ut pro xenijs, quæ delectant palatum, recipia-
tis ea quæ pascant animū. Pia captatio est, sancta auidi-
tas est, prudens & uere lucrifera cōmutatio, planeq;
digna sapientibus uirginibus: si modo is essem, qui pos-
sim ex diuinarum scripturarum myrothecijs aliquid de-
promere quod æque reficiat mentē uestrā, ac uestra mu-
nuscula reficiunt corpusculum nostrum. Non erratis in
affectu, sed erratis in delectu. Quod optimū est diligitis
uerū non eū deligitis qui posuit sanctissimis uotis uestris
satisfacere: Ne tamen simpliciter ingratus uidear, etiam
atq; etiā gratulor uobis, deo dilectæ uirgines, istū ani-

VIRGINIS ET MARTYRIS

num nihil aliud sitientē q̄ gloriā sponsi uestri. Est enim
 hoc argumentum sponsæ uere castæ, sponsi sui glori-
 am, suam duare. Et est ille quidem speciosus præ filiis
 hominum, cui uos peculiariter estis addictæ, gloriosus in
 omnibus factis suis: si quis huius mundi fabricam admira-
 bilem undiq; contempletur, gloriosior tamen in orbe re-
 dempto, quam in condito. Nutu condidit mundum et
 angelorum agmina, sed precioso sanguine suo restituit
 quod condiderat. Eadem sapiētia, qui est Iesus Christus
 quiq; mirabilis huius operis opifex est, quo mirabilius
 quiddam æderet, arte diuina construxit domum æter-
 nam ac templum deo dignum, quæ est ecclesia, quam ue-
 luti ditissimus rex, omni genere spiritualium ornamento-
 rum decorauit. Quid enim est aurum, argentum, marmor, ebur,
 qd smaragdus topasius, beryllus, uariisq; gemmarum splendor
 si cõferatur ad opes diuini spiritus, quæ sunt, prophetia,
 donum linguarum, uirtus in ædendis miraculis, ac sanan-
 dis morbis, pax, puritas, charitas, tolerantia? Totum
 ædificium uiuis è lapidibus admirabili concordia inter-
 se coagmentatis, surgit usq; ad cœlum, ipso Christo lapi-
 de angulari totam fabricam complectente, ne qua possit
 labefactari. Hi sunt uarij sanctorum ordines, in hoc tem-
 plo gaudet uersari, quemadmodum alicubi dicit: Delitiæ
 meæ sunt esse cum filiis hominum. His opibus magnifi-
 cus ille Solomon sese iactat, nusq; admirabilior, nusquã
 gloriosior q̄ in sanctis suis. Quos hoc honore dignatus

Psal. 44.

Prov. 8.

COMPARATIO PER D. ERAS.

est, ut illos sua membra reddiderit, & in fratrum nomen ac ius cooptatos regni caelestis fecerit coheredes? Pro omnibus mortuus est, praecipua tamen illius gloria est in martyrum turmis, et uirginū choris. Hæc sunt preciosissima monilia, quibus hactenus superbit & iactat sese Christi ecclesia, quæ non nouit nisi de sponsi sui donis gloriari. Quicquid enim in sanctis gloriosum est, Christi munus est, uariæ sunt delitiæ, uaria sunt ornamenta sponsi uestri, optimæ uirgines. Septus incedit diuersis uirtutum gemmis, innumeris flosalorum generibus, sed potissimū oblectat animum suum, uel rosis martyru, uel lilij uirginum. Nec mirum si hoc amat, quod est ipse, imò cuius ipse fons est alijs. Ego, inquit, flos campi, & lilium conuallium. Ille martyrum prinæps est, per hunc martyres fortes sunt. Ille uirginū dux est, & per hunc uirgines uincunt carnem cum suis concupiscentijs. Posteaquã ille descendit in terras, & immisso charitatis igni, abiit hyems ac recessit, hi flores passim apparuerunt in terra nostra. Quam erat ante rara uirginitas? At posteaquã Christus eam consecrauit, quot milia subito exorta sunt per uniuersum terrarū orbē, iuuenū ac puellarū, qui se sponte castrarūt propter regnum dei? Posteaquã ille moriens in cruce docuit esse felices, qui in domino morerētur quot examina uirorum ac mulierum extiterunt, qui uolentes atq; adeo gaudentes sua corpora tradiderunt in mortē pro gloria Christi? Nimirum hoc est, quod spon-

Canti. 2.

VIRGINIS AC MARTYRIS

sus uester gloriatur in Canticis. Surge propra amica
 mea, columba mea formosa, et ueni. Iam enim hyems tran-
 sijt imber abiit & rearsit, flores apparuerunt in terra
 nostra. Quanta sterilitas esset in omni terra nostra, nisi
 sol ille cælestis accenderet animos nostros charitate sua,
 nisi foueret mentem nostram imbre sue gratie? At quid
 Euangelico uere uernantius? Quid uberius? Quid ama-
 bilius? Rosa breuem habet purpuram, et liliorum breuis
 est gratia, unde quidam ethnicus ita scripsit: Nec uiuax
 apium, nec breue lilium. At isti flores quibus fecunda
 est ecclesia, nunquam marascunt, Christus enim lilium
 est immortale, & suis lilijs confert immortalẽ gratiam
 rosa est immortalis, cuius decor nunquam marascit, & suis
 eandem præstat perpetuitatem. Dicitur autem flos cæpi
 propter iudeos. Cæpi culturæ sunt idonei. Apud iudeos
 tinctus est precioso sanguine suo, quos excoluerunt Mo-
 ses & prophetae, licet illi auctoribus non satis responde-
 rent. Lilium erat conuallium apud gentes asperas &
 incultas, quibus persuasum est illum ex uirgine Maria
 humana carne uestitum fuisse omnis macule nescium,
 Nimirum ille erat lilium Euangelicum; quod deus pater
 sic uestijt, quomodo non erat uestitus Solomon in omni
 gloria sua. Nec enim Solomon aut quisquam alius sortitus
 est carnem ex uirgine, nulla primi parentis labe sordida-
 tam. Huic lilio quod sese adiungunt per fidem, quoniam sunt una
 caro cum illo et unus spiritus, purgantur a sordibus, accipiunt eam

COMPARATIO PER D. ERAS.

dorem innocentie, & sunt ipsi quoq; lilia, sic enim eodem in loco continenter loquitur sponsus, qui se lilium dixerat: Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Canti. 2.

Quid est lilium inter spinas? uirgo inter coniugatas.

Honestares est matrimonium, sed spinis ac tribulis obstrata. Tribulationem, inquit Paulus, carnis habebunt huius 1. Cor. 7.

modi. Si quis dubitat an matrimonium habeat spinas, consulat uxores, quid molestiarum adferat maritus morosus,

ebriosus, aleator, adulter, profusus, quid affines, quid impij liberi, & neget, si uidetur, uirginem esse lilium inter spinas.

Virgo libera curis huius seculi, cogitat ea que domini sunt, quomodo placeat illi: que maritum habet, uelut hinc atq; hinc lacerauitis uarijs curis in multa distrahitur.

Omnes quidem qui Christum induerunt, lilia sunt, sed precipue uirgines. In his pascitur ac deliciatur sponsus ille mirabilis, qui non capitur quibuslibet. Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur inter lilia donec Canti. 2.

aspiret dies et inclinentur umbrae. Tales flores ille colligit, ut contexam ex eis coronam immarcescibilem in caelis. Canti. 6.

Quemadmodum & alibi dicitur: Dilectus meus descendit in hortum suum, ad areolam aromatum, ut ibi pascatur in hortis, & lilia colligat. His nimirum lilijs dicitur apud Ecclesiasticum: Florete flores sicut liliu, Eccli. 39

& date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticum, & benedicite dominum in operibus suis. Virgineis cantilenis delectatur uirgo sponsus. Hoc est canti

Virgo

VIRGINIS ET MARTYRIS

Apoc. 24
 cum nouum, quod nesciebat synagoga, in qua maledicta
 erat sterilis, quæ non pareret. Sed in Euangelio canunt
 nouam cantionem innumeri, qui empti sunt de terra, &
 in angelorum consortium asciti, eo quod uirgines neq;
 nubunt neq; ducunt uxores, sed sequuntur agnum, quo
 cunq; ierit, uersantes absq; macula ante thronum dei.
 Multæ erant immaculatæ in conspectu hominum, sed fe-
 licis quæ tales apparent ante thronum dei, felix quæ
 uere canunt nouam cantilenam nouo sponso psallentes
 in corde suo, sibiq; gratulantes, quod pure puro, puros
 hymnos modulantur. Frequenter & uester chorus spon-
 so suo canit hunc hymnum: **IESV** corona uirginum,
 quem mater illa concipit, quæ sola uirgo parturit, hæc
 uota clemens accipe. Quanta puritas in uirgine conci-
 pitur è spū cœlesti, è uirgine nascitur incolumi uirginita-
 tis decore, ipse uirginum princeps & sponsus, & uirgi-
 nū corona, uxorū gloria maritus est, uirginū gloria Chri-
 stus est. Porro ut obiter et illud admoneā, metri ratio po-
 stulat ut concipit legamus, non concipit. Est enim hypal-
 lage tēporis, quæ gratiā etiā habet quoties res ipsa poni-
 tur ob oculos, absq; tēporis discretionē, alioq; quæ offēdit
 tempus in concipit, quæ non offēdit in parturit.
 Qui pascis inter lilia, septus coronis uirginum, sponsus
 decorans gloria, sponsusq; reddēs prēmia. Pastor est spō-
 sus uester, qui aiām suā dedit pro ouibus suis, qui nec ho-
 die deposuit arā gregis sui. Quotidie seruat, quotidie

COMPARATIO PER D. ERAS.

reuoocat, quotidie sanat, quotidie pascit. Habet autē & ipse delicias suas, quibus fruitur, habet sodales proximos, quos hic sponsos uocat, habet comites adulescentulas, quas appellat sponsas. In rebus spiritualibus non est sexus, sed ex meritis induntur sexus aut etatis uocabula. Vnica est spōsa Christi, quæ est ecclesia, ea multas habet sodales, quarū unaquæq; spōsa dici potest. Ipse sponsus est unicus, habet tamen quosdā unice charos, quibus cōmittit spōsas suas, ut et illi quodāmodo sponsi dici possint. Etenim si episcopi recte dicuntur pastores, quū unus sit pastor dñs Iesus: Quid uetet eosdem dici sponsos? Et sponsus quē huius seculi semp tument muneribus ac dignitate suorum spōsorum, ostētat ac iactat mūdū suū: Porro quæ spōsum non habent, uidentur repudiare ac desitute. Sponsus autē Iesus suas sponsas pro spretis huius mundi ornamentis, decorat eas animi dotibus, pro mox euanitura carnis gloria, confert illis gloriam immortalem. Sponsus uero qui ad exemplū summi pastoris, ad mortem usq; depugnarunt pro ouibus illius, tanquam strenuis athletis reddit premia. Quæ premia? Nō coronā quernā aut lauirinā, nō statuā aut titulū, aut aliud simile premiū, quod mundus pro rebus bene gestis solet reponere, sed coronam immarcescibilem in caelis, & nomen inscriptum libro uitæ quod nulla unquā ætas sit abolitura. Hoc sodalicio peculiariter delectatur spōsus ille delitiosus, qui ne-

Sponsus

VIRGINIS ET MARTYRIS ○ ○

minem tamen quamuis humilem fastidit. Sequitur enim:
 Quocumq; pergis, uirgines, sequuntur atq; laudibus,
 post te canentes cursitant, hymnosq; dulces personant.
 Iuxta mundum indecorum est uirginem ultro cursitare
 post sponsum, turpius autem sit, si plures uirgines unū
 sponsum sequantur. In rebus animi secus est, nihil enim
 pulchrius quā si quamplurimæ uirgines adhaereant
 uni sponso Iesu. Nō mirum autem si cursitant uelut amo
 re sponsi lymphatæ. Trahit enim ille secretis illecebris,
 amabilis supra omnem amorem humanū, speciosus præ
 filijs hominū, in cuius labijs diffusa est gratia, cuius uul
 tum intueri angeli pro summa felicitate ducunt, afflat
 odoribus suis quos uult, & afflatæ dicūt: Trahe me post
 te, arremus in odore unguentorum tuorum. Non pos
 sunt arrere nisi trahantur, non possunt amare, nisi pri
 us adamatæ. Et quæ iam tractæ sunt, capiunt copiosius
 trahi: quæ currunt capiunt accurrere, ut iungantur pro
 pius ei quem amant. Porro gratiam in labijs illius diffu
 sam senserunt illi qui dicunt: domine quo ibimus? uerba
 uitæ habes. Omnes qui Christi nomen profitentur sequū
 tur pastorem suum Iesum, sed hi soli sodales indiuidui se
 quuntur quocumq; ierit: sequuntur usq; ad uerbera, se
 quuntur usq; ad crucem. Dominus Iesus quum esset in
 terris, sepe ducebat post se ingentem numerum promissa
 eæ multitudinis: quum iret Hierosolymam occidendus,
 rarior erat comitatus, sed longe rarior, quum crucem su
 am bā

Canti. 1.

Ioan. 6.

COMPARATIO PER D. ERAS.

am baiulans iret in montem Caluarie. At qui uere sunt sponsi sodales, quæ uere uirgines sunt, ne hic quidem diuelluntur à sponso. Quum pederet in cruce, nusquam erat Petrus, qui uxorem habuisse creditur, sed uirgines adhibebat cruci. Maria mater Iesu & Ioannes, reliquæ mulieres procul stabat spectatrices eorum quæ gerebantur. Sequuntur igitur, & quidem alacres ac uolentes, nec sequuntur mutæ, sed cum cantilenis ac laudibus, hymnosq; dulces personant. Quæ nuptæ sunt hominibus, his non uacat interesse choreis, non uacat, imò non libet aliquoties canere: mos gerundus marito, rixandum cum ancillis ac famulis, castigandi liberi. Nostræ uirgines ab omnibus huius mundi solitudinibus liberæ, nihil aliud quam in spiritualibus choris dulces hymnos canunt sponso suo. Nihil enim sibi tribuunt, omnem felicitatis suæ gloriam transfundunt in eum, cui uni debent omnia. Huiusmodi cantilenis delectatur amator ille, uult cani sua dona: pharisaicas cantilenas odit: ieiuno bis in sabbato, decimas bonorum meorum do pauperibus, non sum sicut ceteri homines. Virgo quo castior est, hoc est modestior. Audite uocem ueræ uirginis: Ecce ancilla domini. Et respexit humilitatem ancille sue. In anticis sponsam suam appellat columbam, huius formam uidere desiderat, huius uocem audire exoptat: Veni, inquit, coelibata mea in foraminibus petre, in cauerna maarie, ostendit

Petrus uirgo

Lucæ. 1.

Cant. 2.

Vox uirginis

VIRGINIS ET MARTYRIS

de mihi faciem tuam, sonet uox tua in auribus meis, uox enim tua dulcis, & facies tua decora. Habet & animus faciem suam, habet & uocē suā. Ex oculis aestimatur potissimum facies, oculis iudicamus, oculis etiam absq; uocē significamus intimos animorū affectos. Simplex est oculus uirginis, non inuidet, non insidiatur, nō suspiciatur malum, non male cogitat. Huiusmodi facies delectat sponsum, qui paulo post ita loquitur: Quā pulchra es amica mea, quā pulchra es, oculi tui colūbarū. Dixerit hic aliquis, quid habet dulcedinis colūbæ uox querula ac gembunda, ut quē quā delectare possit? Luscinie uox potius erat uocanda ad parabolā. Habet rarus ac uehemens amor perpetuas querimonias, sed blandas & spōso gratissimas. Audi gementem columbam: Cupio dissolui, & esse cum Christo. Et rursus: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. Audi alteram columbam: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Et, Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dū recordaremur tui Sion. Hæc uocēs querulæ ac suspiriorū plenæ, gratissimæ sunt auribus sponsi: huiusmodi cantionibus oblectatur. Quoniam autem dixerant, Hæc uota clemens accipe, tempus est ut expromant quid optent à sponso: num diuitias, nū honores, num uoluptates, num regnum, nū longeuitatem? Harū rerū scire sunt, quas semel medullitus corrumpit amor uehemēs spōsi. Quid igitur? Te deprecamur largus, nostris adauge mentibus,

Phil. 1.

Rom. 9.

Psal. 119

Psal. 136

COMPARATIO PER D. ERAS.

nescire prorsus omnia corruptionis uulnera. Agnoscent
 quantus thesaurus sit uirginitas, id est, animus incorru-
 ptus in corpore incorrupto. Agnoscent totū hoc quod ha-
 bent munificentie esse sponsi, optant igitur ut quod lar-
 gitus est augeat, ut beneficium beneficio amulet. Nut-
 la est tam pura uirgo, quæ non habeat quo proficiat. Vix
 enim inuenias, quæ ut corpus sit illibatum, non aliquan-
 do delinquat cogitatione. Iam uirginitas uera, non tantū
 sita est in dono castitatis, sed omne animi uitū huius uir-
 ginitatis est corruptio. Qui deflexit à rectitudine fidei ca-
tholicæ, huius contaminata est uirginitas. De hac purita-
 te loquitur Paulus, scribēs Corinthijs: Despondi uos uni
 uiro uirginem castam exhibere Christo. Timeo autē, ne si-
 cut serpens seduxit Euam astutia sua, ita corrumpantur
 sensus uestri, & excidāt à simplicitate, quæ est in Chri-
 sto Iesu. Virgo contaminata liuore, obreftatione, arro-
 gantia, non caret uulnere corruptionis. Orant igitur, ut
 munificentissimus sponsus augeat suas dotes, detq; nesci-
 re prorsus omnia corruptionis uulnera. Quid est pror-
 sus? Animo & corpore. Quid est omnia? Quicquid hu-
 manus affectus suggerit. Videri poterat hoc uotū impro-
 bum, ni sponsus esset omnipotens, optim. e; fidei. Ille su-
 os nō solū uult eē sui similes, uerū etiā uult idē esse. Sed
 demus i hac uita nemini pfecte cōtingere, qđ optat chorū
 uirginū, nō erit tū irritū uotū grati. ni chori. Quod hic
meditatæ sunt fauēte spōso, cōtinget plenū augēte spōso.

2. Co. 11.

VIRGINIS ET MARTYRIS

Habet ordines suos ecclesia militans. Habet suos & triumphans. Nescio an uidear uobis diutius quam par est, immoratus hymno, me arte non pœnitet, Ambrosiano. Nam autorem, ut alia prætermittam argumenta, prodit in singulis dimetris dictio in fine trisyllaba. In quo puero uirum illum non tam captasse metri concanum, quam sacre triadis delectatum symbolo. Multos hymnos habet ecclesia Christi sponsa, sed haud scio, an ulli maiore cum omnium tripudio canantur, quam qui sponsum celebrant in uictorijs martirum, aut in uirginum triumphis. Sed ut redeamus ad duos illos flosculos longe fragrantissimos, rosam & lilium. Quemadmodum Christi mors odore suo plurimos pertraxit ad huius uite contemptum: ita Christi uirginitas plurimos allexit ad amorem castitatis. Qui tracti sunt ab illo, flores iam & ipsi facti, traxerunt alios. Christus dixit Petro: Sequere me. Petrum quam multi sequuti sunt. Quis negat plurimum deberi sanctis doctoribus, qui tranquillis rebus docuerunt uiam domini? Sed quanto plures pertraxit ad Euangelij professionem martirum fragantia? quanto plures uirginum exemplis? Magnū est fortiter & erudite disputare de Euangelio, sed maximū est alacriter mori pro Euangelio. Magnū est, continere gloriam aut opes huius mundi, sed longe maius est mortificare carnē cū suis concupiscentijs. Et agnoscit ecclesia quibus debeat. Nullis secundum Christum uberiolem habuit honorem, quam his qui

COMPARATIO PER D. ERAS.

sua corpora uolentes ac lubentes tradiderunt carnifici
 cum immanitati, pro gloria sponsi, proq; salute gre-
 gis, pro quo mori dignatus est ipse: proximus hono-
 rabilis est his, qui se sponte castrauerunt propter re-
 gnum dei. Quantum erat ecclesie totius tripudium,
 ubi martyr constanter exhalasset animam pro Chri-
 sto? Quantus luctus, si quis defecisset? Rursus, quan-
 ta ecclesie exultatio, si qua uirgo, cui liberum erat nu-
 bere sponso homini, sumpto uelo sacro, maluisset nubere
 sponso Christo? Quantus moeror, si qua relicto uelo,
 flammam accepisset matronale? Nimirum rei charis-
 sime grauis est iactura. Quanto ardore olim cursita-
 tum est à Christianis ad martyrum cineres? Quam sacro-
 sancta fuit illorum apud omnes Christi cultores memoria,
 quam quotidie senes, iuuenes, matronæ, uirgines cursita-
 rent ad carceres, uelut ad loca deo consecrata: quum ofen-
 sa figeretur catenis, quibus fuerant alligati, quum gladius
 quo fuerant interfecti, seruarietur inter sacras reliquias?
 Que memoria letior ac festiuor ecclesie, quam marty-
 rum? Quando modulatur exultantius, quam in illorum an-
 niuersarijs? Quin horum afflictiones palmas uocat, suppli-
 cia triumphos, horum mortes natales appellat: nec in his cele-
 bradis quicquam lugubre, sed oia plena gaudij, plena gra-
 tulationis, plena plausus, plena tripudij. Nec in ullo argue-
 mento se magis ostendit eruditorum hominum eloquentia, quam
 in celebradis martyrum ac uirginum laudibus. Hic Prudentius

VIRGINIS ET MARTYRIS

Hrico armine uicit Pindari grandiloquentiã, uicit Ho-
 ratij inimitabilem elegantiam. Hic Græcorum pariter ac Lati-
 norum tuba nescio quid grandius ac diuinius intonuit He-
 roico armine. Hic Ciceronis feliciam copiam superant Chry-
 sostomus, Cyprianus, Ambrosius, alijque plures quam ut nu-
 merandi sunt. Quid esse coniectamus in causa? Nimirum
 martyrum magnitudo suppedibat eloquentie copiam, pe-
 ctoris ardor addebat orationi uim, pietas alacritatem. Fluit
 illis ubique diues oratio, uerum quoties ad martyres uen-
 tum est, uirgines, iam uelut afflatu numinis nescio quid
 grandius humano modo sonant. Non hæc fiunt humanis
 studiis, afflatu diuini spiritus hæc geruntur, qui sic uult
 glorificari sanctos suos, in quibus ambit uideri gloriosissi-
 mus. Fateamur hæc esse humana, nisi deus, qui mentes
 afflat piorum, tot etiam prodigijs decorat martyrum ac
 uirginum monumenta. Vbi magis torquentur impij de-
 mones. Vbi magis profligantur morbi medicis immedica-
 les? Quis imperator, quis rex ullus stans, titulis, pyra-
 midibus, templis, collegijs, diuinis honoribus indictis,
 tantum honoris impetrauit etiam in hoc mundo? Nimi-
 rum sic deus honorat martyres suos, qui hic uidebantur
 afflicti, humiles ac deiecti: sic uirgines suas, quæ ueluti
 mortuæ mundo, totam suam spem collocarunt in sponso
 Iesu. Sed martyrum gloria non temere nisi à morte cla-
 rescit. Virginitas etiam in hac interim uita suam habet de-
 eus. Quis enim tam barbarus est, ut non fauceat uirgini-

COMPARATIO PER D. ERAS.

In medijs bellorum tumultibus immanis hostis uirginitati parcat. Et si credimus historijs, mutæ beluæ, trucesq; feræ uirginitati deserunt. Quantum honoris olim habitum est Romæ uirginibus uestalibus? Quod est illud natiuū uirginitatis decus, quod agnoscūt idololatræ quod reueretur barbarus hostis, quod sentiūt mutæ beluæ, cui parcat feræ? Quanto iam honorabilior uirgo Christi, si tantus est honos uirginibus huius mūdi? Sume uirgo sanctā superbā, & infra tuam dignitatē putato, quicquid hic mūdus iactat uoluptatum ac honorū. Sanctum est superbire in sponso: pium est gloriari in eo, cui debes omnia. Tutum etiam est illius fiducia cristas tollere aduersus mūdum, suas ostentantem delicias. Non est animus in præsentia, quicquid in laudem martyriū, aut uirginū dici pōt, persequi. Habetis Cypriani libros, habetis Ambrosij, habetis Tertulliani et Hieronymi, quorū uterq; penenimius fuit in admiratione uirginitatis. Non enī sic attollēda uirginitatis excellētia, ut huius laus cum iniuria casti matrimonij coniuncta sit: sed hæc eo repeto charissimæ uirgines, ut perspiciatis q̄ felix sit uestrum collegium, cui contigit utrunque possidere, quod diues illa Christi sponsa ecclesia præcipuum habet in suo mundo. Seruatis enim fragrantissimas illas rosas septem fratrum Maccabeorum, ac matris, cuius secunditas non marito genuit, sed deo. Feliciter illa quidē facta sit uirginitatis iacturam tot filiorum uirginum marty-

VIRGINIS ET MARTYRIS

rio. Non genuit uirgo, nam id uni foeminarum datum est, sed uirgines genuit & martyres. Virginitatis exemplū ex se præbere non potuit, sed quod potuit, magno studio præstitit. Ad uirginitatē instituit filios, ad martyriū cohortata est, præssura quoq; nūc metuisset tenere suorum etati. Itaq; uirginitatis gloria nō cōtigit matri cū filijs sed i martyrij negotio tāto maior est laus matris, qd̄ sicutatrix crudelium suppliciorū in singulis filijs passa est: quicquid in illorū corpora potuit carnicū crudelitas: hoc fortius est, q̄ semel supplicij finire dolorē. Parentes atrocius torquētur in liberis q̄ in seipsis. Nouit hoc & tyrannorū ingeniosa crudelitas, qui quod tormētis extorquere nō possunt, à parētibus, extorquēt tortis in illorū conspectu filijs. Toties uidet dilacerari sua uisera et mulier & mater. Vbi hic sexus imbecillitas? ubi pietatis affectus, qui in matribus solet esse quam in uiris impotentior? Nimirum pietas in deum superauit pietatem humanam, & sexus imbecillitatem uicit ardor fidei. Salue felicissima uirgo, quæ uiris omnibus fortitudinis exemplum dedisti. Salute flosali bellissimi ecclesie, qui ueluti præcox præuenisti uer Euangelicum, & ante proditum Euangelū præstidisti Euangelicā uirtutē. Nondū erat audita uox eis, qui uirgo natus est ex uirgine: Beati q̄ se castrauerūt ppter regnū dei. Et tamē hāc laudē uos occupastis. Nondum erat audiū: Qui uult esse meus discipulus, tollat crucē suā & sequatur me. Vos tanq̄ pro-

Matt. 19

COMPARATIO PER D. ERAS.

dromi Christū passurum adumbrastis. Atq; anime quā
dem uestre nunc in cælis sequuntur agnum, quocunq;
ierit. Cæterum illibata uestra corpora, quæ ut habuistis
foeia suppliciorum, ita recipietis olim in æternæ felicitatis
confortium, nō de curā alibi seruari magis quàm in san-
cto uirginum collegio. Nunc ad uos ò uirgines, huius tantū
thesauri custodes, mea sese uertet oratio. Habetis in eisdē
adolescentibus & castitatis exemplū, quod imitemini: &
martyrii lauream, quā prædicatis, glorificantes sponsum
uestrū, qui certauit in illis, qui uicit in illis, qui triumphat
in illis. Habetis in eodē calathō lilia mixta rosīs. Vtrūq;
decus cū altero certat, nec alterū tamen ab altero obscura-
tur, sed utrūq; alterius accessione fit illustrius, ueluti quæ
ebur, ut ait ille, corrūpitur ostro, aut quæ gemma cādens
includitur fuluo auro. Est autē tā ambigūū gloriæ certamen
inter martyrem & uirginē, ut ego, si res in conten-
tionem uocatur, non ausim pronuciare utrū alteri præ-
ferri debeat. In Christo fuit utrūq; consecratū, sed tamen
plus debemus illius cruci, quàm uirginitati. Beatitudinis
elogiū tribuit his, qui se castrassent propter regnum dei,
sed crucis imitationem exegit. Maius autē uidetur, quod
quū non exigatur, tamē beatū reddit, si q̄s ultero præstet.
Ac persecutionis quidē tēpore magna quædā res est,
animus pro dei gloria semper paratus ad omnia mortū
genera. Sed habet tēpora, quæadmodū et mare, suas trā-
quillitates. Et licet nōnunquā effugere carnificis manus.

VIRGINIS ET MARTYRIS

Quod si urget certamē extremū, mors, corporis & cru-
 ciatū finis est, & felicitatis initiū. Virgini longū ac per-
petuū certamē est cū hoste domestico, quē nec occidere fas
sit nec effugere possis. Hic nimirū est caro, quā uelimus no-
 limus, circūferimus, subinde rebellantē spiritui. Hāc uincere
 ne cui uideatur leue, saepe legimus illecebris superatos,
 q̄ terrore mortis superari nō poterāt. Hactenus expen-
 dit nostra collatio, utrū sit altero fortius: sed mihi quidē
 uidetur uirginitas in hoc etiā felicior, q̄, quemadmodum
 ante p̄oasionē diximus, martyrij flos non enitescit nisi
 post mortē: uirginitas etiā in hoc seculo suū habet ando-
 rem, suam habet fragrantā, suā habet gratiā ac dignitatē
Animi flos est uirginitas, sed reluat etiā in uultu, in oca-
lis, totoq; corporis habitu angelica quaedam puritas ac ni-
tor uirens, senijq; nescius, hic ueluti meditans esse, quod
omnes expectant post hāc uitā, qui pie uixerint in Chri-
sto Iesu. Animus integer & icorruptus, uigore suū trans-
fūdīt ī corpus, quē admodū mens uitij īfecta quodāmodo
reluat, uel horret potius in ipsa corporis specie. Porro
libido in proprium etiam corpus contumeliosa est. Quir
in resurrectione non senescant piorum corpora? quo-
niam his iam imperabit animus, qui senium nescit. Ut
mors, ita morbus & senium ex peccato est. Tolle pecca-
tum, & minus erit senij, et si cōtingat senectus, cōtinget
floridior. Itaq; uirgo iā hic aliquā felicitatis suae partem
percipit, ī corpore mortali specie quandā exhibēs futu-

COMPARATIO PER D. ERAS.

re immortalitatis. Principes huius mudi nō maiori studio curāt milites suos, q̄ seminarū: unde quū res flagrat colligāt tirones: q̄ si deficiat, unde sufficies exercitū? Ac iā seculis aliquot sub principibus Christianis nullæ procellæ sunt exortæ, quales olim erāt sub Nerone, Domitiano, Iuliano, Maxetio. An sub his melius habeat res Christiana, nō est meū definire: certe per hos in arctū contracta est. Verū utcunq; se habet, si rursus incideret tempestas, quæ posceret martyrē, unde potius hæc manus colligēda uideatur, q̄ ex his, q̄ spectis omnibus huius mudi blandimētis, sese totas consecrarūt Iesu sp̄so cœlesti, quæ sua sp̄ote carnē suā crucifixerūt cū uitijs & cōcupiscentijs: eāq; uoluptatē amore sp̄si cōtempserūt, cuius uis gratia pleriq; mortales cupēt hic ppetuo uiuere. Vera uirgo minimū abest à martyre. Martyr patitur à carnē sic cedi carnē suā: uirgo quotidie uolēs mortificat carnē suā, ipsa sui quodāmodo carnifex. Aliquātō fortius est domare captū hostem, q̄ occidere. Martyr tradit corpus suū uirgo subigit & in spiritus seruitutē redigit. Quir trepidabit uirgo Christi ad manu passoris? An requiret opes delicias, fastum, luxum, uoluptates, quæ ceteros remouantur in hac uita? At his omnibus iam dudū renunciauit. Quæ nihil amat in hoc seculo: quæ mortua mūdo, soli uiuit Christo, quæ quotidie columbinos ædit gemitus, cupiens propius iungi ad amato sponso suo, et illius stringi amplexibus: nonne libēs emigrabit ex hoc corpusculo,

VIRGINIS ET MARTYRIS

in quo scit se peregrinari à domino? Qui uiri mirabilius
 animi robur præstiterunt in tormētis, q̄ uirgines martyres
 Agnes Cecilia, Agatha, & harū sodales innumeræ. Pro
 inde uirgo quum traditur carnifici, nō incipit martyriū,
 sed absoluit iampridē inchoatum. Hæc si cui uidentur
ardua, cogitet & uirginis professionē supra uires hoīs ef-
se, dignitatē angelicæ parē. Neq; uero omnes uirgines
 sunt, quæ uelo nigro tectæ sunt. Etenim quæadmodū iu
 xta Pauli doctrinā, quæ uere uiduæ sunt discernuntur ab
 his quæ falso nomine dicuntur uiduæ, & eidem uidua
 quæ uiuit in delicijs dicitur mortua, ita uirgo quæ aliud
 amat in hoc mundo quàm sponsum suum, uirgo non est.
 Sunt in Euangelio uirgines prudentes quæ sibi multis
 operibus pietatis prospexerant ne deficeret oleū in lam
 padibus: Erant & fatuæ. Et Hieremias deplorat uirge
 nes squalidas, neque enim huius nominis dignitas com
 petit in eam, quæ licet corpus habeat intactum uiro,
tamen animus impuris cogitationibus cum adultero Sa-
tana colloquium habet. Quæ nolēs uiuit cœlebs, iam nu
 pta est: quæ corrumperetur, si liceret, iam corrupta est.
 Difficillimum est uolantis animi cohibere cogitationes
 omnes, & tamen aduersus has ingruentes precibus, sa
 era lectione, ieiunijs, pijs occupationibus pugnandū est
 assentiri uenientū est. Colloquuta est prima uirgo Eua cū
 serpēte, & hinc omnium malorū origo: oculos habebat im
 pudicos, quos pomi blandientis illecebra adulterauit. Ve

2. Tim. 5

COMPARATIO PER D. ERAS.

stitutus altior, picta facies, epistolæ ad adoleſcētes blandæ
 munuscula uliro citroq; missa, morituræ uirginitatis in-
 dica sunt. Cui colitur uirgo, semel Christo consecratæ
 Quir expetit iuuenū cōfortia, quæ in hoc accipit uela-
 mē, ne mūdus cōspiciat, quod sponſo Christo dicatū eſſet
Mulier quæ nupta est ornat se uiri oculis, uirgo quæ
 Christo nupta est quur ullius hominis oculis se colit? Au-
 dite quid illa dicat apud poetā eruditū, sed ethnicū. Cui
 colar ifelix, aut cui placuisse laborē? Ille mei cultus unicō
 autor abest. Si cultū negligit illa, quia nō adſit sponſus,
 qua frōte comit se uirgo in hoc mūdo, cuius sponſus est in
 cælo? Quorſum aſtat ſpeculo ſemel deſponſa Chriſto?
 Quin temetipſam cōtemplaris in fonte ſcripturæ diui-
 næ? Quur aut his ornamentis expolit ſeſe, quibus ille of-
 fenditur? Iſta mūdiciæ in oculis ſponſi ueſtri ſordes ſunt
 meræ, iſte nitor ſqualor eſt, iſti odores nauſea ſunt. A-
 mat ille ſpiritus nitelas, amat animi mūdiciem, amat pi-
 gmenta mentis. Quicquid habet mundus earum quæ ſe
comunt oculis mundi, uirgo Chriſti magnificentiùs orna-
tur earum rerum contemptu, quàm copia: decentiùs orna-
tur deſaſa coma, ſacroq; uelamine, q̄ ulla ſponſa ſericis,
 auro, gēmis, ac purpura. Nam ſucorū emētitus nitor, eti-
 am in ethnicis ſemp uitio datus eſt. Spōſa Chriſti tot ha-
 bet ornāmēta, quibus cōmendatur oculis dei, quot orna-
 mēta mūdi cōtēpſit amore ſpōſi ſui: p̄ gēmis ornatur uir-
 tutibꝫ, p̄ purpura, charitate, p̄ auro ſapiētia, p̄ fucis ani-

VIRGINIS ET MARTYRIS

ni simplicitate, pro sericis castitate, uerecundia, pro modicis modestia, Non offuscatur uestitum sordibus pudicitie candor. Ex ueterum monumentis liquet, quae fuerit praecipue uirginum laudes, abluere pedes miserorum, lauare pannos pauperum, asidere et inseruire aegrotantibus, correctare corpora ualerosorum amore Christi. His rebus sordidata uirgo formosissima est Christi oculis. Ceterum quonia nunc diuersum est sacrarum uirginum institutum, inter se artent officij charitatis, manibus parat, quo subueniant pauperum inopiae. Et si quando uirgini inciderit cum prophanis colloquium, illud studio sit, ut a colloquio suo dimittat illos emendatior, non ut ipsa discedat corruptior. Reddat uos cautiore primae uirginis exemplum, quae corrupta ueteratoris colloquio, coniecit sese in miseram lamentabilem. Adolefens lubrico uultu, lasciuus oculis, impudica lingua quouis serpente perniciosior est. Imitemini nouam uirginem, diuicem ac principem instituti uestri, ea non colloquitur cum serpente, sed inclusa penetralibus suis, colloquitur cum angelo et hinc initium omnis salutis. Virgo quae loquitur cum impudico iuueni, cum serpente loquitur. Virgo quae pijs uotis sollicitat deum, quae meditat in sacris libris, cum angelo loquitur, uel cum spouso potius. Vtrum tutius est: utrum honestius: utrum magnificentius? Quare si quando titillabit animos uestros desiderium earum rerum, quas ut et suaves et praeclaras, ostentat mundus, cogitate, quod res est, eas uos non reliquisse, sed magno lucro uestro permutas-

COMPARATIO PER D. ERAS.

se. Proinde nihil infelicius illis, quibus nec mundi cōmō
dis frui licet, quas sitiunt, nec suis delitijs frūitur ob anī
mū carnis cupiditatibus uiciatū. Habēt mūdi uirgines su
as sodales, habēt ornamenta, habēt lusus, habēt cātiones
& choreas, sed hęc qualiaciūq; sunt, tantis phabent do
nec etatis florē marito prostituerint. Verū hęc oīa Chri
sti uirginibus ut uera sunt & interna, ita sunt & phen
nia. Illę mox posito seruo uirginali flāmeū accipiunt ma
tronale, nimirū seruitutis in dicitū, etiā Paulo tēst. At uir
gines deo dicat. e semp uelat. e sunt spōso suo, ne uidean
tur ab adultero mūdo. Est enim zelotypus amator Iesus
nō patitur suas delicias prophanis oculis prostitui. Imō
utrū est felicius, ancillam esse mariti, an Christi? Ecce, in *Luc. 12*
qt, illa ancilla dñi. Quęcūq; uere est ancilla dñi, dña est
mūdi. Interpretare uirgo uelamē tuū, regni i signē est, nō
seruitutis. Quę maritis uelātur, seruitutē hūanā pfitetur
Nec semp est o bone, maritorū leue imperiū. Sępe pro
maritis cōtingūt dñi difficiles, prociacs, inclemētes, alea
tores, ebriosi, profusores, oberati, scabiosi, rabiosi, per
cussores. Ne qd interi dicā de grauioribus maleficijs, aut
morbis. Accedūt his cura rei familiaris, cura liberorū, nego
cia affinū, litis, orbitas, uiduitas. Nec enim est simplex
afflictio carnis, quam Paulus denunciat his, qui coniugū
malūt. Non est huius instituti declamatoria ratione pseq
quicquid in commodorum sequitur coniugum. Hęc
experimento disare misera est prudentia pręstat ē lie

Coniugiu est maxima

VIRGINIS ET MARTYRIS.

bris eruditorū hominū discere. Quod si ne his quidē habe-
tur fides, accerse ò uirgo quamp̄ā ex his, quæ satis felici-
ter nupsērūt, hāc obuolare ut narret tibi uerā sui matri-
monij historā, audies unde min⁹ poenitet te tui p̄positi.
Iam propone tibi exēpla uirginū quæ nupsērūt infelici-
sime, quæ plurima turba est, & quicq̄d illis accidit puta ti-
bi accidere potuisse. Quicq̄d malorū, quicq̄d calamitatū
frequentē accidit ijs, quæ nubūt sponso mortali, huic in to-
tū subductæ sunt, quæ uere, quæ ex animo nubūt immor-
tali sp̄sō Iesu, Non est, mihi credite, tristis aut inamabi-
lis sp̄sō Iesus: uisus est olim nō habēs speciē neq; deco-
rem, sed nunq̄ erat amabilior q̄ cū amore sponsæ formā
illā induisset. Quæ puella nō pluris faceret procū suū,
si relictis paternis opibus rusticano sago tectus cōfugeret
ad humilis uirginis casulā, ut illius coniugio potiretur?
Quid autē si per uulnera ad adamatā sponsam propera-
ret? An non ille in p̄inis, & sanguine perfusus uideretur
amabilior? Haud dubie uideretur amanti. Iam cogitate
an uester sp̄sō, qui uestra causa patris arā relicta descē-
dit in terras, & dissimulata diuinæ naturæ maiestate in-
duit formam serui, sese deiciens usq; ad ignominā crucis
fit nobis fastidiendus. Amātī sponsū uirgini, monasteri-
um nō carer est, ut quidā calumniantur, sed paradisu-
s est. Nō licet uobis iugari quō libet, isthuc uirginibus nec
tūtū est nec honestum, proinde nec exoptabile. Nisi forte
placet exemplum Diuæ. Non est tristis aut inamœna res

COMPARATIO PER D. ERAS.

uirginitas, habet in sacris literis sua uiridaria, in quibus
 cū optimis spōsi sodalibus spatietur. Deū immortalē cū
 qualibus? Cū Tecla, cū Cecilia, cū Agatha, cū Hagne, cū
 Eustochio, alijsq; innumerabilibus, habet sua ferta spūa-
 lia ex uarijs uirtutū flosculis cōcinnata: habet unguenta
 sua, ut possint cū Paulo dicere: Bonus odor sumus deo
 in omni loco: habet sponsus delicias unguētorū spūaliū,
 quorū fragrantia superat oīa aromata. Quid amabilius
 nomine Iesu? Unguentū effusum est nomen eius. Que
 hoc odore tractæ, cursu sequuntur illū, quid tēdij sentire
 possunt in hac uitæ? Habet & uirgo suū unguentū, quo
 uicissim oblectat spōsum suum. Dū esset, inquit, rex in
 acubitu suo, nardus mea dedit odorē suū. Et in Euange-
 lio ducturus spōsam suā ecclesiā nardo peatrix per-
 funditur. Habēt à Dauid citharas suas, habēt psalteriū,
 hñt cātilenas & hymnos spūales, qbus iugiter psallūt ī
 cordibus suis dño, gratias agentes, laudātes & obsecran-
 tes, nōnūq; & dulcibus suspirijs desiderātes sponsi præ-
 sentiā, si quando ille sese ad tēpus subduxerit, declinat
 enim ille nonnunq; ac transit, non ut deserat, sed ut amo-
 rem redintegret. Quid habent mundi uirgnes quamli-
 bet felices quod ad hæc solatia conferri possit? Locus an-
 gustus uideri nō potest, quibus mox aperitur immensitas
 cæli: sodalitiū infrequens uideri non potest, quibus pro-
 pedie cōtinget oīm sanctorum sodalitas. Quid ni dixē-
 rim propediem? quantula enim est huius uitæ summa?

2. Cor. 2

Canti. 2.

VIRGINIS ET MARTYRIS

ut iam cōtingat senectus, quæ quocuiq; cōtingit: Proinde uirgines optime, agnoscite uestram felicitatem, & nō inuidebitis mundo suas deliciarum prestigias: agnoscite uestram dignitatem, & non expetitis sordida mundi comercia. Nisi te cognoueris, inquit, pulcherrima inter scēminas. Comminatur sponsus uirginibus, nisi agnouerint suam beatitudinem. Non agnoscunt autem, quas instituti pœnitet, quæ mundi delicias suspirant. Cogitate quali sponso nupsēritis, illi totis p̄cordijs adherete, in quo semel habetis omnia, quæ uere leta sunt aut magnifica: Animet uos ad constantiam exemplum sanctissimorum inuenum, qui magis etiam gaudebunt suorum corporū pignora seruari in uestro collegio, si senserint uos emulatrias suarum uirtutum, quibus deo placuerunt. Ornant illi uestrum sodalitiū, sic illos uicissim ornabitis integritate morum uestrorum. Illi tot supplicij exarificari maluerunt, quā gustare carnem suillam. Vos putate carnem esse suillam, quicquid ingratum est sponso uestro. Si fueritis emulatrias pulcherrimi certaminis eritis & gloriæ consortes opitulante sponso uestro Iesu, qui cum patre & spiritu sancto uiuit & regnat in æternum. Amen.

Virginis & martyris cōparationis per
Des. Eras. Roterodamū Finis.

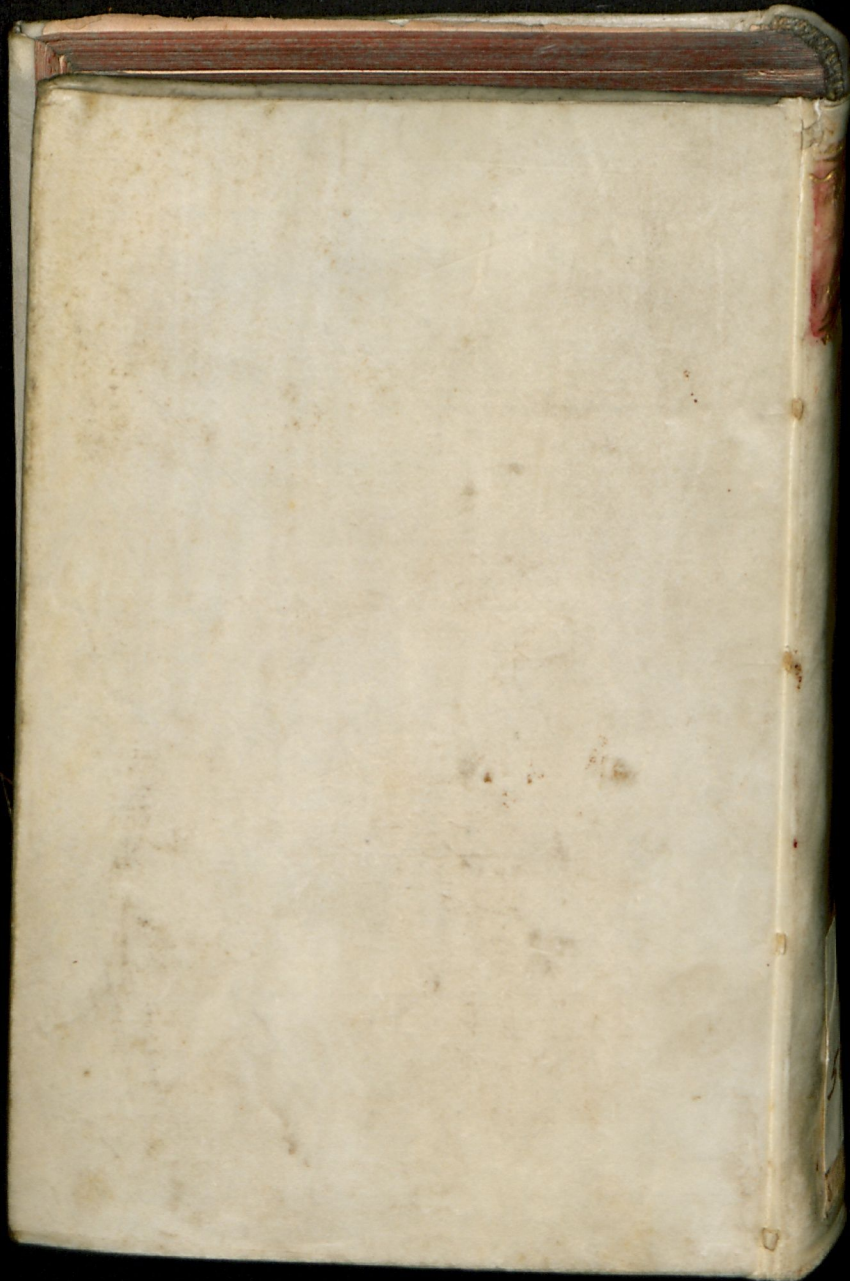
56 051

AB 56 051

(X2798667)

56.

103.

3

DE IMMEN

SA DEI MISERICORDIA,
DES. ERASMI ROTE-
RODAMI CONCIO.

VIRGINIS ET MARTYRIS
comparatio per eundem.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

